

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 22 korona.
Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-hatásos pént sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér pént sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és eszaki egyesült
vasutak pályájában.
TELEFON-SZÁM: 367.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 20.

Mai számunk főbb közleményei:

- A drágaság és a gabonavámok.
- A szabókongresszus.
- A repülőgépek és a magyarok.
- A gödöllői művésztelep.
- Ervogott katonaszökevény.
- A kalauzbűn.
- Elánkság a politikában.
- Az aradi légyott-tanyák.
- Csiky Gergely ismeretlen versei
- Huszonöt mé gezés.
- A fekete könyv.
- Megnagyobbítják az autobus forgalmát.
- Az Istvánnapi idegen.
- Tarkaságok.

Ünnepi tanácskozások.

Arad, augusztus 19.

Kalocsán Szt. István József államtitkár ünnepi beszédet mondott a kalocsai katolikus legényekhez az ipari kiállítás alkalmából. Megdicsérte a magyar ipart. Elmondotta, hogy az rohamosan halad és már-már nyugateurópai nivón áll. Aradon is öszszegyülnek Szt. István napján az ország minden részéből a szabó iparosok és meghányják vetik egyes-bajos dolgaikat. A dolog érdekessége az, hogy ugyanekkor akarják kimondani a vidéki iparosok országos szövetségének megalakulását. A derék emberek azt hiszik, hogy a baj kutforása abban rejlik, hogy nincs oly szervezet, mely érdekeiket kellőleg meg tudná védelmezni, a főváros pedig nem törődik velük. A vidéki iparosok országos szövetségének megalakítása helyén való dolog s hogy

az alakulás Aradon történik, annak csak Arad látja hasznát

A városoknak épen úgy meg van a maguk életfolyamata, mint a bennük élő embereknek. Küzd mind-egyik a létért, s aki erősebb, az győz. Amely városnak kulturája régibb, fejlettebb és kiforrottabb, amelynek népe intelligensebb és fekvése szerencsésebb: az legyüri a másikat. Aradot csak néhány hónap óta ismerem, de elmondhatom róla, hogy Magyarország összes városai között a legintelligensebb a lakossága. S ha Ruskinnak igaza van abban, hogy egy város gazdasági fejlettségének elsősorban a kulturális előrehaladottság a jele, úgy Arad Magyarország összes nagy és számottevő városai között az első helyen áll. Aradnak intelligenciájára elég szép fényt vet az a hatalmas sajtóélet, amelyet meg sem közelít az országban egy városé sem. Fekvése oly szerencsés, hogy méltán van predestinálva a vezetős szerepre. Itt bonyolódik le a Nagyalföld és Erdély között folyó tranzitó kereskedelem. Itt van a hegyes vidék nagy-szerű produktumának: a bornak fő kereskedelmi gócpontja. Itt van a lerakódóhelye az erdélyi faiparnak. Volna csak német tőkének birtokában ez a város, úgy az Arad határában ma gazzal benőtt nagy telkek helyén gyárak, ipari és kereskedelmi lerakódóhelyek hatalmas kaszárnyái hirdetnék Arad ipari és kereskedelmi jelentőségét.

Epen most aktuális beszélni Arad

bajairól, amikor Szent István napján arról tárgyalnak, hogy mi módon lehetne Aradot ipari középponttá változtatni. Epen ezek a tárgyalások a leg-szomorubbak. Szeged nem igen beszél, de cselekszik. Ebből a városból, amely prototipusa volt az árviz előtt a nagy alföldi paraszt-városnak, ma már virágzó centrum lett. Pedig semmi egyebe nincs neki, mint tiszta tősgyökeres magyar népe, mely a jövőben a paraszti magyar kulturának lehetszólója. Kereskedelmi szempontból azonban kevésbé exponált, mint Arad. Hogy szerencsés véletlen folytán s divatos humanitárius jelszavak hatása alatt érte el nagyságát és virágzását, az mellékes, a fődolog az, hogy ma már harcol a hegemoniáért. Szinte befejezett dolog már, hogy a harmadik egyetemet Szegeden építik fel, hisz ebben az alföldi metropolisban egy egészen kifejlett orvosi fakultás van, úgy, hogy minden nehézség nélkül, akár holnap is megnyithatná falait a tanulni vágyók előtt. Az állami bábaképezde már évtizedek óta fennáll, az elmúlt hónapokban avatták fel az állami szemkórházat, most pedig a négy-száz ágyas egyetemi kórházat építik a belgyógyászat számára. A kormány egyébként suttyomban úgy valószínűleg meg a harmadik egyetem kérdését, hogy Szegednek adja az orvosi és jogi, Kassának pedig a tanári és teológiai fakultást. Sőt tovább mehetünk. Ujabbban Szegeden Budapest mintájára munkásházakat akarnak építeni. Temesvár és Nagyvárad szintén hatal-

A falu oszlopai.

Részlet Schmidt Miklósnak ilyen című paraszt komédiájából. Az első színtér utolsó jelenete.

Plébános. Mi jót hoz nekünk jegyző ur?
Jegyző. Jót? Nem hinném, hogy valami jónak találja-e amit hozok, de el kellett jönnöm...
Plébános (Félre.) Mi az ördögöt akar ez?
(Hangosan.) No hát csak árulja el, miről van szó.
Jegyző. Hát iszen mit keresnék én itt ha dologom nem volna?
Plébános (Félre.) E mögött rejtőzik valami. **(Hangosan.)** Ön igazán kíváncsivá tesz.
Jegyző. Kíváncsinak lenni nem mindig tanácsos, mert sokszor az elkésett hír is tulkorán érkezik.
Plébános (Félre.) Ma félek tőle először. **(Hangosan.)** Tisztességes embert, azt hiszem, sohasem érinthez kellemetlenül a váratlan hír.
Jegyző. Ugy van. A tisztességes ember semmitől sem félhet. Nyugodt a lelkiismerete.
Plébános. Ugy áll, mint templomtorony a szélvészben.
Jegyző. Ha nyugodt a lelkiismeret.
Plébános. Hála istennek az én lelkiismeretem is úgy áll, mint templom a szélvészben.
Jegyző. Olyan bizonyos ön ebben? Ezt nagyon kevesen merik állítani magukról.
Plébános. Mert kevesen követik isten parancsait.

Jegyző. Ej plébános ur, beszéljünk inkább hétköznapi dolgokról. Tudja, hogy holnap bírőválasztás lesz és így ideje, hogy a jelölt személyében megállapodjunk.

Plébános. Megállapodás? Én már tudtára adtam a kívánságomat és ettől hajszályit sem tágitok.

Jegyző. Olyan megmásíthatatlan ez az elhatározása?

Plébános. Kár errő szót is vesztetni.
Jegyző. Ön azonban tudja, hogy a jelöltjét nem szenvedhetem.

Plébános. Mit törődöm én azval?

Jegyző. Csöndesebben plébános ur, ne olyan csörtetve. Vannak önnél magasabb hatalmak is.

Plébános. Próbálja meg! Csillogtassa egész leleményességét. Én bebizonyítom önnek, hogy az én jelöltem lesz a bírő.

Jegyző. Hátha mégsem?

Plébános. Am kísértse meg. Én prédikálok és én gyóntatok. A falu az enyém. Ne felejtse el, hogy a pap a falu hatalma. Mindennek az ő akarata szerint kell történnie s ez akarat ellen bírót választani nem lehet.

Jegyző. Ments isten plébános ur, hogy én ön ellen agítájak. Valóban nem. Nyilvánosan nem akarok ön ellen fellépni. Csak úgy zajtalanul viaskodom önnel. Zajtalanul, csöndesen, magunk között. Érti? Ugy egészen csöndesen.

Plébános. Ej, elég az osztzkodás! Az én jelöltem lesz a bírő, aztán punktum!

Jegyző. Nem punktum!

Plébános. Tehát mégis szembe száll velem?

Jegyző. Dehogy! Hová gondol? Én azt akarom, hogy ön saját maga lépjen fel maga ellen, és hogy valamennyi parasztot felszólítsa, hogy az én jelöltemre szavazzon. Én azt akarom, hogy ön legyen az első, aki rá szavaz. Ez az amit akarok. És zivatar kerekedik, ha akaratom előtt meg nem hajol!

Plébános. Uram, ön elvesztette az eszét?

Jegyző. Meglehet.

Plébános. De elismerem, hogy az ötlete eredeti és mulattató.

Jegyző. Ön igazán udvarias.

Plébános. Ha, ha, ha! Ezt ön oly szárazon mondja, mintha nekem most a világ legtermészetesebb ajánlatát tette volna. Hallja csak jegyző ur! Az ön ravaszágát sohasem becsültem valami nagyra. De hogy ennyire együgyű legyen, és nekem ilyen ajánlattal kedveskedjék, azt már csakugyan nem hittem volna.

Jegyző. Tehát ön nem akar az én jelöltem mellé állni.

Plébános (Nevet.) Eszem ágában sincs! Még a könnyem is elcsordul a nevetéstől!

Jegyző. No, hát akkor elő csak a szerrel, nehogy nevetőgörcsöket kapjon. (Középpajtához megy és kiszól a folyosóra.) Balázs!

masan mozognak. Gyár gyár után épül, melyet részint idegen tőke, részint a kormány támogatásai tesznek számukra lehetővé. Nagyváradnak jó protektorai voltak a Tiszák, Temesvárnak pedig az állandó miniszterelnök képviselők.

Szó sincs arról, mintha ez támadás akarna lenni a vidéki nagy városok ellen. Épen az az egészséges folyamat, hogy küzdjenek és harcoljanak egymással a gazdasági érdekekért s így fog megtörténni az, hogy Magyarország mezővárosait magukba szívják s oly hatalmas gócpontok keletkezhetnek, mint Páris mellett Bordeaux, Lion, Berlin mellett München, Lipse, Drezda stb.

Aradon egy kissé felületesek az emberek, nem törődnek és nem harcolnak érdekeikért. Itt van a város tengeri kigyója, a vasuti állomás kérdése. Már évek hosszú sora óta napirenden van az általános óhaj, hogy új és modern állomást kell építeni ennek a nagy városnak, a mely méltó hozzá. A kérdés eltolódott újra, talán csak évek múltán ütik nyélbe.

Óriási perspektívát lehetne megnyitni a munkálkodás számára. A Hegyalja szőlőinek értékesítésére, a bornak szakszerű kezelésére és áruba bocsájtására, Ujarad konyhakertészetének fejlesztésére pénz, sok pénz kell? Az egyes ember magántőkéje ehhez kevés. Magyarán befektetéseket csak konzorciumokkal lehet megoldani. A városnak is nagyban hozzá kell járulni, hogy a vállalkozói szellemnek kedvezzen. Szóval a gyűlés nem árt, az ügyes-bajos dolgok megbeszélése hatékony lehet, sőt a szervezkedésben is van erő, de csak akkor, ha meg van azzal a megfelelő biztos alap. Féltő, hogy itt is úgy fognak járni a tisztelt szónokok, mint az egyszeri megyei gyűlésen, ahol a tanácskozó társaság unalmában összeveszett, egymáshoz vagdosta a székeket, az asztalon lévő kalamárisokat és más

tárgy nem lévén, az ülést berekesztette.

Szervezkedjen Arad, gyárak és iskolák építésére!

A drágaság és a gabonavámok.

Irta: Varjassy Lajos dr.

Kereskedelmi és Iparkamarai főtákkár.

Azokkal a rendkívül magas gabonáárakkal, melyekhez hasonló Magyarországon 1873. óta nem ösmertek és a rendkívül áruk folytán a legszegényebb néposztályok valóban két-égből helyzetével szemben a napi- és szaklapokban a panaszok, vádak és magyarázatok egész tömegével találkozunk. Egyesek a helyzet egész keserűségéért a börtét és spekulációt, mások a túl magas gabonavámokat és az agrárok szertelen befolyását, a kevésbé inaktív hajlamuk pedig a folytonos rossz termést s így a készletek teljes hiányát tesik felelőssé. Nem célunk így, napilap hasábjain a kérdés egész komplexumával, a panaszok és vádak összességével foglalkozni, azok tárgyalanságát vagy jogosultságát bebiztosítani, mindössze, mivel a kérdés középpontjában a gabonavámoknak az árukra gyakorolt kedvezőtlen befolyása áll, ezt a befolyást fogjuk röviden fejtegetéseink tárgyává tenni. Annál is fontosabb ennek a rendkívül nagyjelentőségű kérdésnek ebből a szempontból való megvilágítása, mert a szakkörök és érdekképviselők részéről nem hiányzanak a törekvések, melyek a kormányhoz a gabonavámok teljes eltörléséért, vagy legalább is ideiglenes felfüggesztéséért akarnak folyamodni. A vita Ausztriából indult ki, a hol a gabonavámok eltörléséért, az iparosokra, kereskedőkre és különösen a munkásosztályra való hivatkozással, mind hangosabban követelik. Polytatását Zágrábban látta, ahol az ottani kereskedelmi és iparkamara országos mozgalmat akar az eltörlés érdekében indítani, sőt hazai szaklapjaink egy része is hajlik ehhez a felfogáshoz, hogy itt radikális módon kell a kérdésbe belenyulni.

Mielőtt tulajdonképeni témánk fejtegetésébe bocsátkoznánk, vagyis megkísérelnék megállapítani, hogy a gabonavámok oly mértékben befolyásolják-e az árukat, hogy a szegényebb néposztályok megélhetése érdekében azok eltörléséhez kelljen fordulnunk, néhány szóval ösmertetni fogjuk azokat az eseményeket, melyek újabban a vámtarifák kérdését az előbbtől egészen eltérő irányba terelik. A 70-es évek végéig egész Európa, és különösen bennünket közelebbről érdeklő Németország a szabad kereskedelmi rendnek híve volt sőt Németországban a védvámrendszer mai

legfanatikusabb szószólói, a nagybirtokosok voltak a szabad kereskedelem rendszer legbuzgóbb előharcosai. Csak midőn az amerikai verseny az angol piacról nemcsak a német felesleget, hanem a keleti importot is kiszorította s ezek a vámentes német piacot előzönlötték, kezdtek a német agrárok a tömörülésre és a gabonainvázóval szemben a védekezésre gondolni. Ez a mozgalom fokozatosan teljes sikerrel is járt, mert pl. a buza vámját 1879-ben 1 márkában, 1885-ben 2 márkában, a hirs 1902-iki német vámtörvényben pedig a buza minimális vámtételét 5 $\frac{1}{2}$ márkában állapította meg. Mi sem természetesebb, minthogy Magyarország, mely a magas gabonavámok következtében Németországba jelentékeny mértékben kevesebbet exportálhatott s a melynek területét a balkán országok gabonája szabadon kereshette fel, szintén Németország példáját követte magas gabonavámokat kezdett követelni. Ez a mozgalom, melynek ikerében a mezőgazdasági érdekképviselőknek hatalmas szerepük volt, az 1906. é. i. sz. a. kiadott autonóm vámtarifán a következő eredményeket vezetett: A buza minimális vámtétele 6 kor 50 fill.-ben, a rozsé 5 kor. 80 fill.-ben, az árpáé 2 kor. 80 fill.-ben, a zabé 4 kor. 80 fill.-ben, a tengeri 2 kor. 80 fill.-ben nyert megállapítást. Ezek mindenesetre tekintélyes tételek, melyek a vámtételek határain belül a gabonáárak alakulására kétségtelen befolyást gyakorolnak.

Vizsgálódásaink tárgya már most az lesz, vajjon a gabonáárak alakulására minő tényezők gyakorolnak befolyást s ezek között az ármeghatározó faktorok között minő szerepet játszanak a gabonavámok. Kétségtelen, hogy valamely adott esetben a kialakult gabonáár számtalan, gyakran igen komplikált módon összejátszó tényezőnek exponense. Ilyen gabonameghatározó tényezők lehetnek: első sorban a közös vámtételek, azután az egész világnak gabonatermése, a népesség gyarapodása, a föld megművelésének minősége, új, tengerentúli területek művelési módja, helyes vagy helytelen tarifapolitika, megfelelő vízi utak ki vagy ki nem építettsége, túlhajtott spekuláció, egy adott időben, valamely politikai esemény (háború) és végül a gabonavámok. Mint a felsorolásból láthatjuk számtalan ok működik közre a gabona árának meghatározásánál, melyek között csak egy, háború igen jelentékeny tényező a gabonavám. A gabonavám azonban egymagában nem képes magas árakat előidézni, ez a törekvése csak akkor sikerül, ha az árfelszorító ténykedésében más ármeghatározó faktorok részéről kedvező irányban kap erősítő nyomásokat. Az egész processzust úgy képzeljük el, mint egy hegyen fölfelé haladó szekert; ha a járművet vonó állat semminemű akadálytal nem találkozik, akkor lassan bár, de vonni fogja a szekert fölfelé!

Kisbíró. (Az ajtón betolja Borcsát és távozik.)

Borcsa. (Arcát keskenőbe rejti és zokog.)

Plébános. (Félre.) Mi történt itt?! (Thyü, ezer pápai átok! ...)

Jegyző. Nos, plébános ur! Még mindig olyan nagy a nevető kedve? Nevezzünk no! (Erőltetve nevet.)

Plébános. (Félre.) Ez a leány valami ostobaságot csinált. Csak hideg vér! (Hangosan.) Hát nevezzünk. (Erőltetve.) Ha, ha, ha, ha! De tán elég volt.

Jegyző. Elég, mert ez az ügy, (Borcsára mutat) épen elég komoly.

Plébános. Miféle ügy, jegyző ur?

Jegyző. Nos, hát az a história evvel a leánnyal, — plébános ur.

Plébános. Igazán nem értém.

Jegyző. Mindjárt megmagyarázom. — Ön ismeri ezt a leányt ugyebár? Néha gyónik is...

Plébános. Hiszen ha nekem mindazokat ismerem kéne, akik nálam gyónnak, akkora fejem volna, mint a hold.

Jegyző. Dehogy! Ez a leány csak ma volt önnél gyónni és így nem eshetik nehesére emlékezni rá.

Plébános. Ma? Lehetetlen! Ma nem gyónattam senkit. Talán a káplán ur... Én ezt a leányt rohem láttam.

Borcsa. (Felzokog.)

Jegyző. Ohó! A Borcsa igenis önnél volt gyónni, plébános uram. Önnél volt és én mind-

járt segítem az emlékezését. Ez a leány a község házában két tanu jelenlétében vallotta jegyzőkönyvbe, hogy ma a reggeli mise után önnél meggyónt. Azután ön iderendelte az irodába, hogy itt adjon neki penitenciát. Ez a penitencia egészen más formájú lett, mint általában a leány áhitozott. Amint mondom, ezt a tényt két tanu jelenlétében vettem jegyzőkönyvbe. Idáig azonban az egész eset nem volna sem új, sem különös. Most következik aztán a dolognak az a része, amelyik önnel fejére zúhant téglakő, nekem pedig ölemben hullott érett gyümölcs. Ez a kis eset amolyan zsák-utca, amelyikbe az ellenségem beletévedt. Ha ki akar szabadulni, úgy bele kell kóstolnia a savanyu almába és meg kell hajolnia akaratom előtt.

Plébános. Ez ostoba és szemtelen rágalom! De vigyázzon, mert amit itt halomra hazudozott, azt be is kell bizonyítania!

Jegyző. Csak csendesebben uram! Nem én, hanem a saját sógora, a Pets kereskedő és annak a segédje lettek az ön önkénytelen vádlói és kergették önt ebbe a szorító kelepcebe. Ön a penitencia után, egy látszólagos tízfórtintos bankkötővel iparkodott egyensúlyba zökkenteni ennek a leánynak a lelkiállapotát. És a leány a pénztel egyenesen az ön sógorához a Pets kereskedőhöz ment, ahol kilenc forintért egy vég vásznat vásárolt. Azután a letett bankból visszakért egy forintot. Mikor azonban a kereskedő észrevette, hogy a leány

vélt tíz forintos heiyett száz forintossal fizetett, gyanakodni kezdett.

Plébános. (Félre.) Sietségemben megtévedtem!

Jegyző. Hogy mi történt azután, azt elképzelheti. A leányt a község házára kísérték, ahol a keresztkérdések hálójában mindent bevallott. És most határozzon: engedjem a leányt futni és semmisítem meg a jegyzőkönyvet, avagy olvassam azt föl holnap a bíróválasztáson az összehívott parasztok előtt?

Plébános. (Félre.) Legyűrt.

Jegyző. Tehát látja-e, hogy nincs helyén a tulkorai kacagás?! Holnap, természetesen, a jelöltemre fog szavazni, plébános ur, ugy-e bár?

Plébános. Természetesen, jegyző ur. Magától értetődik.

Jegyző. De beszédet is kell ám tartania az érdekében.

Plébános. Magától értetődik. Az ön jelöltje különben is a bírói méltóságra született. Erélyes, tisztességes, higgadt véri és okos. (Félre.) Megállj, bestia, ezt még megkésérülöd!

Jegyző. (Félre.) A jelöltemért is sikra száll lass majd, de a megbélyegzést sem kerülöd ki. (Hangosan.) És hogy a támogatást magamnak biztosítsam, választás utánig a Borcsát fogva tartom. És most isten önnel, uram! (Borcsával el.)

Plébános. (Fogosikorgatva utánuk néz, aztán fel-alá jár.) Ennek a fickónak még kitekerem a nyakát, ha nem áll meg a lábán! (A függöny lassan legördül.)

A fekete könyv.

— Három elrettentő képpel. —

Nem oly fekete a vad éjféli
S a pik. fek. sem oly fekete,
Mint az a könyv, a melyben írva
All a szabók ítélete.
Fekete könyv, — gyászt hirdet abban
Minden szakasz és mind a cikk,

Gavalléroknak, zsúriúknak
Eztán hitel nem adatik.

Ki harangos kabátot óhajt
Vagy mellényt, mely szabóremek,
Nem törleszthet ígéretekkel.

Kézpénzzel azt fizesse meg!
Kinek nincs, járjon ama gyorsan
Mit ráncsal hordoz a paraszt,
Ha a szabó tán hitelezne,
A fekete könyv tiltja azt.

I.

7 FEKETE TÖRVÉNYSZÉK!

Ki részletben akar fizetni
Szabó-tanács elé kerül,
A rátákat — hitelt fogadja,
Betartja hüen, emberül.
S ítéletet hoznak fölötté
Szabó bírák, a marconák:
„A régi bünökért szenvedjen
Még öt tél és öt nyáron át!”

Soká ha tart és így cselekszik
A szabók statárioma,
Az eleganciának itten
Mihamar nem marad nyoma.
Mert kinek arra pénze lenne,
— S a szabó ezt nem látja át! —
Az legfőbb két-három évben
Csináltat egy-egy rend ruhát.

Nadrágot, élesre vasaltat
Nincs, a ki hordjon ezután,
Frakkon, mely *nincsen* kölcsönözve
Ugy bámulnak, mint új csudán.
Új ferencjaskát a ki rendel
Az jogosan gyanus nekünk,
S addig kutat a Galeottó,
Kisüt felőle holmi bünt.

Élénkség a politikában.

A szegedi bankgyűlés. — A katolikus autonómia.

Távíratilag tudósítás.

Arad, augusztus 19.

Utolsó napjai felé közeledik a politika szünete. A szegedi nagygyűléssel, mely az önálló bank mellett folyó agitáció kezdete akar lenni, véget ér az eddigi csendes pihenés és előbb népgyűléseken, majd a szeptember vége felé megnyíló országgyűlésen megindul a zajosnak ígérkező politikai élet. Becsey Károly szegedi képviselőhöz most Barabás Béla dr., a függetlenségi párt egyik alelnöke levelet intézett, melyben helyesli a gyűlés megtartását.

A meginduló politikai élet eseményeiről itt következik tudósításunk:

Barabás a szegedi gyűlésről.

Szegedről jelentik: Az a nagyszabású gyűlés, amelyet az alföldi és délvidéki függetlenségi pártszervezetek vasárnap Szegeden rendeznek, napról-napra nagyobb arányokat ölt. Szerdán Papp Béla nagykarolyi, Gyelmis Gerő szabadkai, Mahler György ujszentannai, Müller Károly aradi, Dobroszláv Péter csákovai országgyűlési képviselők jelentették be csatlakozásukat, azonkívül Fülöpp Béla dr. udvari tanácsos, a temesmegyei függetlenségi párt elnöke, B. Virégh Béla, a budapesti függetlenségi kör titkára jelentették be Becsey Károly dr. országgyűlési képviselőnek, a nagygyűlés előkészítőjének, hogy vasárnap küldöttséggel jelennek meg Szegeden.

Barabás Béla dr. ma levelet intézett Becsey Károly dr.-hoz, amelyben a következőket mondja:

— A gyűlés megtartását csak helyeselni lehet már csak azért is, hogy a megjelenő képviselők mindannyian tanúságot teheszenek Szeged népe és a nagy Alföld lelkes függet-

lenségi polgársága előtt arról, hogy az országos párt tagjai között nemcsak elvi nézeteltérések nem léteznek, sőt ilyenek soha nem is voltak, hanem a taktikai kérdésekben előtolt személyes felfogások is elültek, elenyésztek és véglegesen el lettek intézve azon egyhangu határozattal, melyet pártunk értekezlete, nagynevű vezérünk Kossuth Ferenc indítványára legutóbb meghozott. Ugyanezen egységnek, összetartásnak ékes tanúsága leszen a szegedi gyűlés is, melyre hazafiui lelkem egész melegével küldöm üdvözlétemet. Öszinte barátod és kész híved: Barabás Béla.

Ugyancsak nagyarányúnak ígérkezik a szombathelyi népgyűlés is, amelynek előkészítője, Gotthard Sándor képviselő, ötszáztagú rendező bizottságot szervezett. Ezt a népgyűlést szeptember hó végén tartják meg. Hír szerint Kossuth Ferenc a küzdelemre buzdító levelet küld Szegedre is, Szombathelyre is.

Itt közöljük egyik fővárosi estilap mai számának következő hírét:

A politikai csendélet Szent István ünnepével véget ér. Megindul a szónoklatok zajlása népgyűléseken, névnap ünnepéken. Félegyházán Lajos-napját ünneplik. Sokan rándulnak Holló Lajos vendégeül oda. Köztük Justh Gyula is, aki ezt az alkalmat ragadja meg, hogy kibontsa újra az önálló bank harci lobogóját. Konstatálnunk kell, hogy a harci lobogó alatt rendületlenül kitart a függetlenségi pártnak 120 tagja a követi Justh Gyulát abban az irányban, hogy az Apponyi blokkjával szemben liberális blokk szerveztessék. Justh Gyulának második szózata Aradon fog elhangzani. Szoboravatás alkalmából. Ide is nagy kísérettel látogat Justh Gyula, aki a szegedi népgyűlésről azon okból marad el, amelylyel indokolta elmaradását az annak idején Budapesten tartott népgyűlésről.

Wekerle és Apponyi.

Budapestről táviratozzák: Egyik fővárosi estilap mai száma a következőket írja: A kormány készül az ési politikai kampányra és már most tisztába akar jönni a pártokkal és

azok kívánságaival. A néppárt a jövő kormányval való kooperálását attól teszi függővé, hogy a katolikus autonómia a legrövidebb idő alatt megvalósíttassék. Apponyi, aki az erre vonatkozó törvényjavaslatot már elkészítette, határozott ígéretet tett a néppártnak, hogy ezen kívánsága teljesülni fog.

Most úgy értesülünk, hogy Wekerle miniszterelnöknek a katolikus autonómiát illetőleg nagy aggályai vannak és éppen nem ért egyet Apponyi javaslatának intézkedéseivel. Tudni kell, hogy a katolikus autonómia megvalósítása azt jelenti, hogy a sok millióra rugó katolikus alap, melyet most az állam kezel, az autonóm egyház rendelkezésére bocsátassék, mely azután csaknem az összes közép- és főiskolákat katolikus jellegűvé fogja tenni. Elődolga volna természetesen a budapesti tudományegyetem katolizálása. A vallásalap kiadása óriási mérvben növelné a katolikus egyháznak hatalmát, amihez Wekerle, az egyházpolitikai törvények megalkotója semmiképp nem akar hozzájárulni.

Az Apponyi javaslatának még más olyan intézkedései is vannak, melyeket Wekerle elfogadhatatlannak tart. Így Apponyi a király püspökkinevezési jogát is korlátozni akarja és a püspökök kijelölését az autonóm egyházra akarja bízni.

A napokban egy kiváló politikustól hallottuk, mely szerint Wekerle úgy nyilatkozott volna, hogy amíg ő lesz a kormány feje, addig a katolikus autonómiát nem engedi megvalósítani.

TANÜGY.

(—) Megjutalmazott tanító. A brádi kir. tanfelügyelőségi kirendeltség vezetője a Körösbányai takarékpénztárnak a magyar nyelv tanításában kitűnt tanító jutalmazására adott 50 korona adományát Duma János temesdi gkel. tanítónak ítélte oda. Duma János kiváló és példát adó szorgalommal s buzgósággal tölti be hivatását. Jellemző, hogy az ilyen tanító fizetésének nagyobb része hátralékban van s közigazgatási eljárás útján igyekszik fizetéséhez jutni.

II.

Rádaynak ideje óta
Törvény nem ítelt ily vadon!
Hogy él és még szabadon jár-ke
Mit ér azzal a szeladon?
Tenisz mit ér, flanel-dress nélkül?
Bál, hogy ha nincs hozzája frakk,

Humánusabb lesz az ítélet
Ha felkötik, szabó urak.

De nincs reform, a melynek utja
Áldozatokat nem tipor,
Hulljon inkább a léha dandy,

Csak hasznát lássa az ipar.
A számalom vissza ne tartsa
Kinek biztos az igaza,
S Adós-ország helyébe jöjjön
A Kézipénzfizető haza!

Az aradi légyott-tanyák.

A rendőrség irtó-hadjárata. — A főkapitány nyilatkozata. — A zugszállók üldözése. — Éjjeli razzia a hotel garnikban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 19

Néhány hét óta valóságos hadjáratot visel a rendőrség, a züllöttség alakjai ellen. Az Aradi Közlöny több ízben beszámolt olvasóinak — természetesen a megengedett szűk határok szabta külsőségek leírásával — a razziákról, arról a tisztító munkáról, melyet kitartással, óvatossággal és a törvények hajszál finomságu disztinkcióinak szemmel tartásával a titkolt és éppen ezért ezernyi bajt okozó prostitúció kiirtására a rendőrség megkezdett.

A kezdet kezdeténél tart a hatóság. Nagy és alapos munka vár még rá, melynek vége hamar nem szakad. A maga napi munkáját végező ember, a ki végig megy ennek a szép városnak kitünően aszfaltozott és fényesen kivilágított utcáin, nem is sejtí, hogy Aradon nem a műhelyek, nem a hivatalok vagy a boltok a finom fehér kenyérnek, sőt a kalácsnak a termelői. Nem is sejtí, hogy Aradon az arany és a bankó az utcán terem. Az utca, no meg a parkok, a Szabadságtér és a korzó azok a nagy vásárterek, melyekből kitünően meg lehet élni mindazoknak, a kiknek egy-egy butorozott szobából álló lakásában néha nagyobb az egy napi pénzforgalom mint egy pótadóval, házbérrel és a háztartás gondjaival agyonnyomorított szabadságtéri kereskedőnek. Még talán a butorozott szoba sem szükséges. Van Aradon elég szálloda és „közegészségügyi fokmérő” — amint Liebig a fürdőket elnevezte. A megfizetett szerelem úti felasztalát és bonyolítja le fényes üzleteit. Ezekről a fürdőkről érdemes lenne egyszer bővebben is írni, most csak általánosságban annyit, hogy némelyikben valósággal szociális szempontokból intézik az üzletet. Az előkelő társadalmi urak részére az állásukhoz megfelelő berendezésű szobákkal szolgálnak, hogy a millió ellen ne legyen panasz és a pásztoróra a fantázia minden játékát a maga mivoltában juttassa érvényre.

A rendőrség már régóta érzett lelkiismereti furdalásokat amiatt, hogy itt Aradon, a szeme láttára virágozik a mérges burján. A szó természetrajzi értelmében értendő ez az állítás. Messze tájakról özönlött mindaz, a mi beteg és a testét bocsátja áruba. A szabályrendeletünk a világ legliberálisabb intézménye, a mely a személyi szabadság és a humanizmus elvének tulzottan hamis magyarazatával tullótt a célon. Ha egy nő Aradra jön, beáll három napra valamely kávéházba felirónőnek és negyednapra a „barátja” jóvoltából és váltóra felvett pénzén lakást bérel, akkor megszerezte a jogot ahhoz, hogy a fél várost — beteggé tegye.

Csak tegnap állítottak Berecz Ferenc kapitány elé egy gyönyörű 18 esztendő leányt, aki kassziros kisasszony volt és egy névtelen

levél tanúsítása szerint az orvosok kérését elég szépen fellendítette. A kórházba került és mint a rendőri nyomozás megálapított, a barátja írta a levelet, mert rájött, hogy kivül még több előkelő aradi urat juttatott ő nagysága abba a kellemes helyzetbe, hogy egy horvátországi híres fürdőn használjon utókurát.

Rendkívül nehéz a rendőrség helyzete. Mint ezt több esetben megírtuk, különösen a zug szállodákban tanyát ütött orgiákat vette üldözöbe. Minden razzia alkalmával ezekről, a szabályrendeletben előirt tisztasági követelményeknek sem mindig megfelelő helyekről csoportosan szállítják a város házára az anyagot. Az előállítottak igen nagy része aradi illetőségű és így kisebb-nagyobb büntetés révén szabadul és tovább fertőzi mindazt, ami hozzá ér. Az idegeneket eltoloncolják. És ezeknek a zugszállodáknak a tulajdonosai már is mozgolódnak. Érzik és tudják, hogy egy igen kitünő üzlettől üti el őket a rendőrség tisztító munkája. A bűn mindig remek keresetforrás annak, aki ért a kiaknázásához. A garni szálloda vendége elsősorban is megfizeti az egész napra kiszabott taksat, noha talán csak egy órára veszi igénybe a házigazda vendéglátási szivességét, de meg ezenfelül busásan megfizeti a diszkreciót és a szállodának a rizikóját. Tudniillik az ilyen másodmagával megszálló vendégről nem állít ki a gazda bejelentő lapot, amit azonban a szabályrendelet büntet. Ezeket a büntetés pénzeket százas kamatostul a vendég fizeti meg.

Most, hogy a rendőrség egy kevéssé megzavarta az üzletet máris szervezedéssel, panaszkodással, feljelentésekkel igyekeznek a rendőrséget dicséretes munkájában befolyásolni. Az Aradi Közlöny munkatársának panaszolta el ezt egyik magas állású rendőrtisztviselő: *A szállodások már törvényhatósági tagoknál kilincselnek azzal a céllal, hogy rábíriák az illetőket, hogy a legközelebbi közgyűlésen vonják felelősségre Sarlot Domokos főkapitányt, amiért közgei éjjel betopannak némely másodrendű szállodába, benyitnak a szobákba és igazolásra szölitják fel az ott talált vendégeket.*

Alkalmunk volt a főkapitány véleményét is meghallgatni. *Ő abszolúte nem hajlandó a szigorral alább hagyni és meg fogja mondani a törvényhatósági közgyűlésen is, hogy nem tűr beavatkozást a törvény által kiszabott diszkrecionális jogaiba.*

— Aki egy ilyen szállodát felkeres — ugymond a főkapitány — az számoljon azzal, hogy a rendőrség razzijája közben meg is zavarja. Ismerni kell a szálloda mineműségét és abban a pillanatban, mikor oda belépett, tudnia kell, hogy rendőrségi felügyelet alatt álló hely küszöbét lépte át. Ha ez a szállodásnak kellemetlen, segíthet magán. Adja ki a személyzetének a parancsot, hogy csak házaspároknak szabad közös szobát nyitniok. A szállodai személyzet azonnal megismeri a szobát kérő vendégeket és tudja, csálhatatlanul tudja, hogy miért keresik fel a garni szállót. Különbben is budapesti mintára legjobb lesz hivatalosan is garni szállóvá minősíteni ezeket a helyeket, amelyekben aztán előre tudja a

vendég, hogy éjjel körül esetleg a detektiv teszi tiszteletteljes látogatását. Ez legközelebb meg is fog történni.

Mindez azonban csak félrendszer szabály. A találka helyek és az idegen illetőségű bukkott nők üldözése nem segít a bajon a rendőrség felfogása szerint. Radikális és messze kiható intézkedésekre van szükség, ha azt akarja a törvényhatóság, hogy az aradi orvosok ne beszélgessenek szörnyülködve arról a pusztításról, melyet a tikos prostitúció, az orvosi felügyelet és ellenőrzés nélküli egyre fokozódó fertőzés Aradon okoz. Eppen ezért a rendőrség az orvosok segítségét akarja kérni. Az orvost esküje kötelezi arra, hogy páciensének betegségét illetéktelen egyénnek megnevezze és azért hiába is kernaé a rendőrség, hogy minden egyes esetben, ha valakit kezel az orvos, a rendőrségnek jelentse be. De ezen is lehet segíteni. Mert a rendőrségnek nem arra van szüksége, hogy a beteg nevét megtudja, hanem az a kötelessége, hogy lehetőleg a fertőzés helyét irtsa ki. Az orvos egy majd kialakuló és a rendőrségen megtartandó értekezlet által körülírt és megszabott prakszis folyamán megtalálja ennek is a módját és az útját. *Mert eltökélt szándéka a rendőrségnek, hogy a kötelező orvosi vizsgálatot mondassa ki mindazokra a szerencsétlen teremtesekre, akik sokszor tudatlanságból, de legtöbbször kényszerűségből és igen gyakran kényelemszeretéből eltitkolják beteg voltukat és ölik önmagukat, megfertőznek nemzedékeket.*

Ha ez a kötelező orvosi vizsgálat szigorú kezelés mellett a rendőrség szeme elé kergeti mindazokat, akik eddig Aradot, mint a ledér életnek, a könnyű pényszerzésnek eldorádóját ijesztő tömegekben keresték fel, akkor a közönség is bátrabban és szegyenkező pirulás nélkül keresheti fel azokat az üdülő helyeket, ahonnan igen gyakran menekülni kénytelenek, a szeméremértő és felháborító viselkedése, vakmerősége miatt a fertők lakóinak. Mert a legnagyobb nyilvánosságra merészkedik Aradon a prostitúció. Feltétlenül szavahihető családos és a várbán lakó katonatiszt panaszolta, hogy például vasárnap, de más napon is lehetetlen arcpirulás nélkül feleségével és gyermekeivel végig mennie a Szabadságtértől a várig. Minden lépésre a legtrágárabb beszéd, a legszemtelenebbül szeméremtelen viselkedés kergetik a vért az urinók arcába.

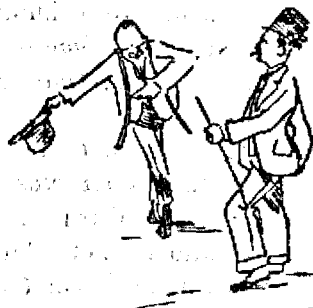
Mindezek csak apró részletei egy nagy és egységes munkának, melyet a rendőrség megkezdett. Eltökélt szándéka, hogy Arad lakóinak egészségét megmenti attól a fertőzést lehelő mocsártól, mely sokkal komolyabb veszedelemmel fenyeget semmint ezt a közönség sejtí. Azért volt szükséges itt néhány sötét s talán nem is gyönyörködött, de igaz képet festeni.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

III.

De a jövőt, — lehet, hogy rosszul
Egyéb formában sejtem én
Mást hajt ki a fekete könyvbe

Vetett, piros szabó-remény.
Magukat büntethetik azzal,
Mi adóst a kétségbe hajt:

Mert:
A ruhákat, a miket szabnak
Maguknak kell viselni majd!

A fiumei bankrablók.

Bartha dr. a zürichi nyomozásról. — Spektor nyomában.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 19.

Ma délelőtt érkezett meg Zürichből a budapesti főkapitányságnak oda kiküldött tisztviselője, akinek sikerült ott letartóztatni a megszökött fiumei bankrablók egyikét, Orloff (Friedvenko) Pétert s utjáról a következő részletes jelentést készítette:

Mint ismeretes, a rendőrség elfogta Orloffnak egyik levelét, amelyet a menekült rablógyilkos Kriviczky Ábrahám címére adott fel Feistricben. A levél így hangzik:

„Azonnal gyere Zürichbe. A. K. jeligével ott levél vár rád a főpostán poste restante.”

E levél szükségessé tette, hogy a főkapitányságról egy tisztviselő utazzék Zürichbe. A rendőrfogalmazó szombaton délután 2 órakor érkezett Zürichbe. Először az osztrák-magyar konzulátust látogatta meg, ahol szívesen fogadták és tolmácsot adtak mellé. A fogalmazó ezután a zürichi rendőrséget, az ugynevezett Kantons-polizei-t kereste fel, amelynek vezetőjével részletesen ismertette utazása célját. A zürichi rendőrség nagy készséggel állott a budapesti rendőrtisztviselő rendelkezésére, detektiveket adott mellé, sokszorosította a megszökött rablógyilkosoknak, Orloff Péternek és Spektor Mihálynak az arcképeit, amelyeket még kiosztottak a detektivek, közrendőrök, vasuti alkalmazottak, vasuti tisztviselők között. Elküldötték az arcképeket a Zürichben levő valamennyi pénzbevalló intézetnek. Ezután a főpostára ment a kiküldött tisztviselő és ott kereste az A. K. jeligés levelet. Ilyen nem volt a postán, de csakhamar megtalálták az A. Kriviczky jeligével ellátott levelet. Felbontották. E levél tartalma a következő volt: „Már itt vagyok Zürichben. Engem reggel 8 és 9 óra között és délután 5—6 óra között találhatsz a zürichi pályaudvaron.” A rendőrtisztviselő nyomban a pályaudvarra sietett és a hatalmas esernyőket megrakatta csendőrökkel, detektivekkel. Kiköltötte a vasuti portásokat, hogyha gyanus, a fényképhez hasonló embert látnak, szólítsák meg, igyekezzenek vele hosszabban beszélgetni és megtudni, hogy orosz-e? Közben adjanak jelet a detektiveknek. Szombaton óriási tömeg sürgött forgott a pályaudvaron. Mintegy 5000 ember szorongott állandóan a nagy csarnokban. Hiába keresték a bankrablót, a tömegben nem találták meg. Szombaton este és éjszaka a zürichi rendőrség valóságos razzitát tartott az ottani orosz negyedben.

Vasárnap reggel megint lesbe állottak a pályaudvaron. Ugy fél nyolc óra tájban az egyik vasuti portás megpillantott egy gyanus embert. Megszólította. Nyomban észrevette a dialektusából, hogy orosz emberrel van dolga. Miközben kérdezősködött, honnan jött, hová igyekszik, megadta a jelet a detektiveknek. A megszólítottak úgy látszik kellemtelen volt a portással való beszélgetés, mert hirtelen megfordult és a város felé indult. A detektivek kö-

vették és mintegy 30 lépésnyire a pályaudvartól, igazolásra szólították fel. Az orosz mosolyogva fogadta a felszólítást.

— Nagyon szívesen, — mondotta — Orosz vagyok. Amerikába igyekszem. Itt van az utlevelém.

Ezzel átnyujtotta az utlevelét, amely Friedvenko Péter névre volt kiállítva. Ekkor már odaérkezett a budapesti rendőrség tisztviselője is, aki az első pillanatban felismerte a fénykép után Orloffot.

— Itt az utcán nem lehet az igazolást elfogadni, — mondotta — jöjjen a rendőr-állomásra.

Az orosz nyugodtan indult meg, körülfogva a detektivektől. Utközben azonban oly gyanusan kapkodott a zsebei után, hogy a rendőrök attól féltek, hogy revolvért vesz elő. Lefogták tehát s bevitték a pályaudvaron levő rendőr-állomásra. Itt a zürichi rendőrség egyik főhadnagya hallgatta ki. Majd megmotozták s közel 3000 koronát találtak nála osztrák-magyar 20 koronás bankjegyekben, amelyek még a Fiumei Népbank hivatalos borítékjába voltak csomagolva.

— Honnan vette ezt a sok magyar pénzt? — kérdezte a rendőrségi főhadnagya.

— Budapesten utaztam keresztül — válaszolta az orosz minden zavar nélkül — s egy Koch nevű barátomtól kaptam. Becsületes keresményem. Megtakarított pénzem.

Ezután a budapesti rendőrtisztviselő vette vallatára. Közölte vele, hogy őt gyanúsítják a fiumei bankrablással és felmutatta neki a fényképét is. Erre Friedvenko Péter zavarba jött és rövid gondolkodás után vallott.

— Igen, én vagyok Orloff. Ez azonban hamis név. Valódi nevem Friedvenkó. Azért nem használhattam Magyarországon igazi nevemet, mert szibériai száműzött vagyok s onnan szöktem meg.

Ezután részletesen elmondotta, hogyan tervezték a bankrablást és miképpen hajtották végre. A rablás elkövetése után az egyik társa a kezébe nyomott egy csomó pénzt, azután mindhárman futásnak eredtek. Mindenki más irányban. Ő nem tudta, hogy mi lett a társával. Amikor a város végére, egy elhagyatott utcába ért, hátra nézett s látta, hogy őt nem üldözik. Ekkor beleült egy kétfogatu bérkocsiba és előzetes megállapodásukhoz híven Illir Feistricbe hajtattott. A vasuti állomásra sietett, ahol találkozni kellett volna társával. Már félóráig várt, de miután társai nem jöttek, azt hitte, hogy mindkettőt elfogták. Vonatra ült és Prágerhofon Tirolon át Zürichbe utazott. Tagadta, hogy ő lötte volna le Milos igazgatót. Vallomását nyugodtan tette meg, csak a végén fogta el a megindultság és szorongva kérdezte meg:

— Ugy-e felakasztatnak?

Bécsből táviratozzák: A bécsi rendőrség ma értesítette a budapesti rendőrkapitányságot, hogy Spektor bankrabló valószínűleg Bécsen át szökött meg. Egy délután ugyanis egy idegen ment egyik bécsi szállodába, ahol többnyire oroszok szoktak megszállani. Ott szobát kért.

— Csak rövid ideig akarok maradni — mondotta — mert csak átöltözöm és tovább utazok.

A nagyon hiányosan öltözött idegen gyanus benyomást tett és ezért a portás felszólította, hogy mindenekelőtt töltsse ki a bejelentő-cédulát. Az idegen ahelyett, hogy ezt megtette volna, rögtön elhagyta a szállodát. Később feltűnt a portásnak, hogy az utas igen hasonlít Spektornak az újságokban közölt képmásához és személyleírása is teljesen ráillik a budapesti rendőrség által adott személyleíráshoz.

A bécsi rendőrség most ez irányban folytatja a nyomozást.

Megnagyobbítják az autobus forgalmát.

A körforgalom kezdete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 19.

A város közlekedése a közel jövőben jelentős lépéssel halad előre. Tudvalévő, hogy amikor az utobuszokat megrendelte a város, akkor a körforgalom mellett döntött a törvényhatóság. Az üzemigazgató azonban kijelentette, hogy nem lehet a körforgalmat megindítani, mert a kocsik azonnal tönkre mennek s különben is kevés az autobus a körforgalomnak. Amint sajnos tapasztaltuk, a kocsik körforgalom nélkül is elpusztulnak hamarosan.

Dacára a kocsik állomány változatlanságának, a tanács most elmerre határozni az eredetileg tervezett körforgalom megnyitását is. Csak azt várták, hogy az üzemigazgató kitegye lábát a városból.

Az üzemigazgató szabadságon van és Virágh Lajos főmérnök, a helyettes igazgató meg fogja nyitni a körforgalmat. Egyelőre hat hétig próba gyanánt. Az Asztalos-utcai végállomástól a Deák Ferenc-, Batthyány-, Kossuth-utcaikon át, a temetőhöz, onnan a pécskai-uton a vasut állomásig közlekedik majd egyelőre két kocsik, a napnak oly szakában, melyben a forgalom legnagyobb. Tehát reggel félhétől nyolcig, majd féltizenkettőtől kettőig és végül délután ötötől este kilencig. A főmérnök különösen a temetői forgalomtól vár fényes eredményt és nem is fog csalódní. Nem kér kocsiszaporítást, nem kér személyzet többletet, csak azt várja, hogy a korosszereket a vaggongyár valamennyi kocsin rendbe hozza. Azon a napon, amint ez a munka be lesz fejezve, az utobuszok végig robognak azokon az utcákon, melyeken tulajdonképpen közúti közlekedést a város teremteni akart.

Huszonöt mérgezés.

Lupás Léna bűnlajstroma. — Bontják a temetőket. — Biris Mitru halálpatikája.

— Az Aradi Közlöny kiküldött munkatársától. —

Arad, augusztus 19.

Bokszege, abban a házban, ahol Karagyorgyevic Péter szerb király született és élte gyermekkorát és amely ház ma csendőr-laktanyául szolgál, két bűnös embert vallat a csendőrség.

Tíz nappal ezelőtt pattantotta ki a bokszegei csendőrség a monyorói tömegmérgezési esetet és alig telt el azóta néhány nap, a csendőri nyomozás most újabb mérgezési eseteket derített ki. Ezek az újabb adatok megdöbbentő képét adják a vármegye közegészségi, közbiztonsági és kulturális viszonyainak. Megdöbbentő és szomorú dolog, hogy tizezrekéből álló lakosság nélkülöz minden orvosi kezelést, kiszolgáltatva a galádlelkű kuruzslók és javasasszonyok méregköttyvalékának, a legsötétebb ázsiai eljárásnak. Szinte tele van fertőző bűnnel a levegője ennek az egész vidéknek, embereket ölnek, rabolnak, gyujtogatnak a nélkül, hogy a hatóság megtorló intézkedést tudna tenni. Talán az a három szál csendőr lássa el a rendészetet abban a körzetben, ahol tizezrek laknak, felnevelkedve burjánként a bűnözés tradíciójában?

Az aradmegyei tömegmérgezésről van most szó, amely napok óta élénken foglalkoztatja az aradi királyi ügyészséget. Tegnap röviden hírt adtunk már a repszegei mérgezésekről. Ma az Aradi Közlöny munkatársa a helyszínén Repszegen és Bokszegeen járt, hogy a tömeges mérgezési esetek után saját maga nyomozzon. A szenzációs ügyben, kiküldött munkatársunk a következőket jelenti:

Orvos nélkül.

A bokszegei község házában Schwéger Lajos körjegyző fogadta tudósítónkat. A jegyző elbeszélte, hogy nemcsak Monyorón és Repszegen, hanem az egész körjegyzőség területén rendkívül el van terjedve a kuruzslás. Lupás Léna és mások egész tömeg embert kezelnek a legkülönbözőbb bajok ellen. A kuruzslók orvossága: higany, szerecsika és egyéb mérgek. A kezelés eredménye: halál.

— Ennek az elszomorító állapotoknak — mondotta Schwéger jegyző — legfőbb oka abban rejlik, hogy a körjegyzőség több mint harminc év óta orvos nélkül áll. Az 1200 koronával dotált körorvosi állásra harminc év óta egyetlen pályázó sem jelentkezett úgy, hogy most már pályázatot sem írunk ki.

— Ki végzi a halottkémi teendőket Repszegen? — kérdezte tudósítónk.

— Egy Negru Tódor nevű román paraszt. Ez természetesen vajmi keveset ért a teendőihez és így könnyen megtörténik, hogy pl. egy megmérgezett embert, mint gyomorbetegségben elhunytat jelentenek be. Nekem ez ellen észrevételem nem lehet. Ilyen körülmények között ugyszólván gyilkolhatnak is büntetlenül, mert ha a csendőrség nyomoz, az emberek a falvakban begombolkóznak előtte és még felvilágosítást sem adnak neki. Munkáját mindenképen

megnehezítik. A jelenlegi mérgezési esetekben sem tett panaszt egyik fél sem, a csendőrségnek kellett kikaparni a bűncselekményeket. Bizonyos, hogy még egész csomó felderítetlen eset áll előttünk.

— Milyen halálokok lettek bejelentve a jelenlegi mérgezési eseteknél? — kérdezte tudósítónk.

— Itt vannak a halotti anyakönyvi adatok: 1909. február 20-án meghalt Halmazzán János görögkeleti vallású 36 éves repszegei lakos. A halál oka: tüdővész.

1909. február 26-án meghalt Krizsán János görögkeleti vallású, 57 éves repszegei lakos. A halál oka: tüdőgümőkór.

1909. július 15-én meghalt Jerkán Simon görögkeleti vallású 30 éves repszegei lakos. A halál oka: tüdővész.

Természetes, hogy a „halottkém” képtelen megállapítani a halál okát és így a legteljesebb adatok kerülnek a halotti anyakönyvbe.

Kicsoda Lupás Léna?

Lupás Léna egy „pankotai kanásznak, Zdrinkó Simonnak a felesége. A negyven éves, zömök, kövér asszony, igazi gonosztevő típus. Sűrű fekete szemeivel nyugtalanul, idegesen tekintett tudósítónkra, amint hozzá lépett.

— Nu stiu ungureste, (nem tudok magyarul) kiáltott élénken, anélkül, hogy tudósítónk még kérdést is intézett volna hozzá.

— Hazudsz! — mondotta az egyik csendőr, a kihallgatás során még kitűnően tudtál magyarul. Most már elfelejtettél?

Lupás Léna belátta, hogy ártatlan ravasz-sága nem használ és készséggel felelt a kérdésekre.

— Nem vagyok bűnös — mondotta. Én segíteni akartam rajtuk, nem tehetek róla, ha meghaltak az orvosságtól. Mások meggyógyultak. Én a gyógykezelést az édes anyámtól tanultam, aki higanyval kezelte, mikor beteg voltam.

— Mennyi higanyt adott egy betegnek?

— Kérem, — mondotta ártatlan arcot vágva — nagyon keveset, ugyszólván semmit. Egy negyed kiló hájra ötven krajcár áru higanyt. Nem hal meg ettől az ember.

— Hát aztán hány embert kezelt Léna asszony és mi volt a fizetség?

— Sok embert kuráltam, mert tetszik tudni nagyon jó szívem van és sietek segíteni ott, ahol tudok. Mert hej — mondotta ravasz mosolylyal — sokat tud ám Léna asszony. Sokat tapasztalt, nyolc leánygyermeket hozott már a világra. Kezeltem én urakat is, uriaszonyokat is, de nem volt baj soha. Most, isten tudja, rám jár a rud. Pedig higgye el az ur, a „repszegei esetben” olyan ártatlan vagyok, mint a ma született bárány.

— Hát ki a bűnös?

— Mit tudom én — szólt és egyet rántot sárga szegélyű selyem kendőjén, — nyomozza ki a bíróság. Azért van.

— Hát van-e még abból a jóféle orvosságból, Léna asszony?

— Volt, de az egész porciót a csendőr urak elvették tőlem. Talán ők is akarnak vala-

kit gyógyítani, — mondotta Lupás Léna és elkeseredetten ült vissza helyére.

A nyomozás.

Ugy a repszegei, mint a monyorói bűnyegben a bokszegei csendőrség vezetője, Németh Mátyás vezeti a nyomozást, csendőrei: Oláh Elek és Szilágyi János segítségével. A nyomozás főrészt ma folytatták le Bokszegeen és Repszegen. A bokszegei csendőrség ma letartóztatta és Bokszege szállításra Biris Mitru 42 éves rendőri felügyelet alatt álló pankotai lakost, akit a nyomozat adatai szerint alaposan terhelt az a gyanu, hogy a repszegei mérgezési esetekben főrésze van. Ez az ember, akinek háza, földje van, szintén kuruzslással foglalkozik és teljesen Lupás Léna gyógykuráját alkalmazza.

Kiküldött munkatársunk Pankotán járt, ahol rendkívül érdekes adatokat tudott meg Biris Mitru működéséről. Mindenekelőtt megtudta, hogy Biris a lakásán valóságos kórházat, halál-szanatóriumot tart fenn, ahol feleségével, Goldnik Maricával fogadja a pacienseket. Tíz-ötven koronát fizetett magának méregköttyvalékáért, amelylyel a legsikeresebben tudja másvilágra szállításra a betegeket. Ez a kis prakszis csinos vagyonhoz juttatta Biris Mitrut, akinek háza, földje és vagyona van. Egy diplomás orvos szepen megélné Biris Mitru halálpatikájának jövedelméből.

Az ujonnan felfedezett méregköttyvasztó, aki különben veszedelmes kuruzslásért már nem egyszer meg is volt büntetve — nagy meglepődéssel fogadta a bokszegei csendőrség embereit. A jeles ur épen „gyógykezelt” egy repszegei 9 éves román paraszt fiút, akinek a lábán van valami sérülése.

— Mit akarnak tőlem? — kérdezte kiétféhe arccal a csendőrség embereit. Nem vétetem senkinek, ártatlan vagyok.

— Ne teketóriázzék, kovessen bennünket, — volt a válasz — és minden további szó nélkül közrekapták és Bokszege kisérték.

Szembesítések Repszegen.

Nem sok idő múlva Lupás Lénát és Biris Mitrut erős csendőri fedezet mellett átszállították a közeli Repszegre. Azt kellett szembesítésekkel megállapítani, hogy a repszegei mérgezéseket Lupás Léna, vagy Biris Mitru követték-e el, mert erre nézve a nyomozás adatai elágaztak.

— Meglátják, ártatlan vagyok a repszegei esetben — hajtogatta egész uton Léna asszony.

És igaza lett. Legalább részben. A csendőrök ugyanis házról-házra jártak a terheltekkel. Elmentek mindazon házakhoz, ahol gyanus halálozások történtek és nagyobb részben Biris Mitrut nevezték meg az elhunytak családtagjai a „doktoroknak.” Voltak azonban paciensek, akik az indulatos Lenának tagadásával szemben határozottan szemébe mondták, hogy ő volt házukban a kuruzsló.

— Nem igaz, hazudik — kiáltott ilyenkor indulatosan Léna és haját tépte dühében. — Verjen meg az isten, vakulj meg, — kiáltott harsogva. Nem marad sz büntetlenül.

Egy helyen csak a csendőrök akadályozták meg, hogy tettlegességre ne vetemedjék. Biris Mitru szótlanul, lehorgasztott fővel ment a csendőrök előtt, beismert mindent és fagyos nyugalommal várta további sorsát. A mai nyomozás alatt nagyon fontos adatok jutottak a nyomozó csendőrség birtokába. Körülbelül 15 halálesetben kapott bizalmas értesítést, hogy az elhunytak szintén meg lettek mérgezve. Repszegen és Monyorón pedig ma újból több súlyos beteget találtak, akiket részben Lupás Léna, részben Biris Mitru kezelt. Monyorón halálos

betegnek feküsznek Mócz Flóra és Pánhyu András. Repszegen pedig az eddigi nyomozat szerint öten haldokolnak Léna mérgeztől.

Az Aradi Közlöny munkatársa Repszegen meglátogatott egy súlyos betegen fekvő fiatal román asszonyt, Biris Mitru egyik betegét.

— Milyen betegség ellen kezelte Biris magát? — kérdezte tudósítónk a csontig lesóványodott nőtől.

— Reumám volt, kérem alázatossággal. A szomszédasszonyom kommandálta Birist, hogy ő ki tud kurálni. Én biztam benne. Biris higanynyal dörzsölte be a testemet, bepólyázott, fűtött kemence mellé fektetett. Azt hittem, a pokolba jutottam. Elkábultam, csillagok táncoltak a szemeim előtt, azt hittem, végem van. A három napi kurát kibírtam, mert még élek. De látja uram, mi lett belőlem? Sovány vagyok mint a csontváz, kezeim reszketnek, hajam és fogaim kihullottak. Talán jobb volna, ha már nem is élnék, — mondotta a szerencsétlen asszony — miközben pergamentszerű arcán sűrűn folytak le a könnyei . . .

A csendőrség délután 3 órára fejezte be a nyomozást és visszatértünk Bokszegre, ahol közölték Biris Mitruval, hogy a súlyos gyanúok alapján a csendőrség letartóztatásba helyezi. Még a délután folyamán át is kísérték a borosjenői járásbíróház fogházába. Ugyancsak intézkedett a csendőrség Biris Mitru feleségének letartóztatása iránt is.

Exhumálások.

A csendőrség a nyomozás befejezése után átteszi az iratokat az aradi királyi ügyészséghez, mely a gyanús körülmények között elhalt egyének hullájának exhumálását fogja indítványozni. Valószínű, hogy már a jövő hét folyamán több exhumálás lesz és az esetben, ha nem lehetne biztosan megállapítani a mérgezést, felküldik a hullarészeket megvizsgálás végett Felletár Emil országos fővegyészhez.

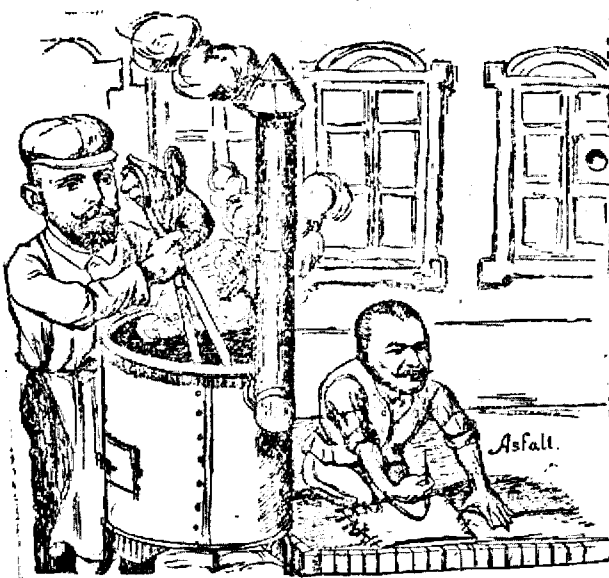
A mai nyomozás adatai künben arra engednek következtetni, hogy Pankotán, Bokszegre és Silingyán is fordultak elő mérgezési esetek. A tömegmérgezési ügyben a további nyomozás erélyesen folyik.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Az Aradi Utmutató szerkesztősége következő sorok közlésére kért föl bennünket: Tisztelettel kérjük mindazokat, akik az Aradi Utmutatóra gyűjtőívet még nem kaptak, szíveskedjenek Boros Jánoshoz fordulni, (az Aradi Közlöny kiadóhivatali főnöke.) A már kibocsátott gyűjtőívek beszolgáltatását kéri az Utmutató szerkesztősége, nehogy a napokban kibocsátandó könyv szétküldése akadályokba ütközzék.

* Ünnepi műsor az Urániában. Szt.-István napján válogatott újdonságokból összeállított műsorral szórakoztatja a publikumot az Urániaszínház. Egyik legérdekesebb mozgófényképe a műsornak az angol derby lefutása, mely tudvalevőleg a legszenzációsabb sportesemény. Melleg fantázia szülte a Téli rege című fantasztikus idill és színesen illeszkedik a műsorba a Király és táncosnő, valamint a Gyermekrablás című dráma. A szabókongresszus tagjai is bejelentették látogatásukat az Urániába és bizonyára sokan vannak közülök, akik most ismerkednek meg a beszélő mozgófényképekkel. Szenzációs érdekességű éneklő-képet mutat be pénteken az Uránia. Góndör Aurél, a kiváló művész, aki jelenleg Aradon működik, jelenik meg élő másában a vásznon s egyik legjobb kuplóját, A tót szociálistát adja elő. Pikáns dolog egy köztünk járkáló művészt élő mozgófényképben látni és hangját hallani a legtökéletesebb reprodukcióban.

Arad foltozó szabói.

Függő, lógó kérdéseknek
Van Aradon száza,
Egy receptre gyógyítja mind
A bölcs városháza.
Pótadó, vagy bármi egyéb
Könnyedén megoldja:
Neki fekszik Virág Lajos
S aszfalttal megfoldja.

Egy híres jogtanár öngyilkossága.

Feleségével együtt a halálba.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 19.

Egy hírneves jogtanárnak és feleségének tragikus halálát jelenti egy gráci távirat. Gumplovitz Lajos, a gráci egyetem jogi tanára és annak felesége ma betegségük miatt ciankáliával megmérgezték magukat. A tragikus esetről itt következik távirati tudósításunk:

A gráci egyetem kiváló tudású jogtanárja, Gumplovitz Lajos és Franciska nevű felesége ma ciankáliával megmérgezték magukat. A tanár már hosszabb idő óta gyógyíthatatlan betegségben, nyelvrákban szenvedett, de nem tudta, hogy baja ilyen komoly. Végre barátainak kérésére másfél évvel ezelőtt konzultálta egy híres orvos és ekkor értesült bajának komoly voltáról. A dolog nagyon lesújtotta őt, annál is inkább, mert az utóbbi időben baja veszedelmesen rosszabbodott.

A tanár szerencsétlenségéhez hozzájárult még, hogy felesége tíz év óta ágyban fekvő beteg és majdnem teljesen vak volt. A feleségét gondos szeretettel ápoló férj naponta órák hosszat olvasott fel az asszonynak, de mikor baja súlyosabb lett, nem tudott beszélni sem feleségével. Ez nagyon elkeserítette s tanártársai előtt több ízben kijelentette, hogy szívesen megválna az élettől. Barátai természetesen vigasztalták, de mindez nem segített szomorú sorsán.

Gumplovitz tanár, aki már ekkor el volt szánva az öngyilkosságra, erre néhány héttel ezelőtt hazahívatta Bécsben lakó fiát, hogy még egyszer láthassa. Ma délelőtt azután valami ürügy alatt elküldte fiát hazulról. Mikor a fiu délben hazajött, zárva találta szülei lakását. Rosszat sejtve betörte az ajtót. A szülei hálószobájában egy diványon fekve élettelenül találta anyját, az asszony lábainál pedig szintén már halva feküdt a földön Gumplovitz tanár. Mellettük az asztalon egy pohár állt és a pohárban még volt egy kis ciankáli. Az odahívott orvos konstatálta, hogy a szerencsétlen házaspár ciankáliával mérgezte meg magát.

A hálószoba asztalán két levelet találtak Gumplovitz tanártól. Az egyikben a rendőrséggel tudatja, hogy közös elhatározással válnak meg az élettől. A másikat fiához írta és különféle utasítások vannak benne.

Két följelentés György herceg ellen.

Felelősségre vont rendőrség.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 19.

Az „Agramer Tagblatt“ mai száma, mint Zágrábból jelentik, azt a hírt hozza, hogy a belgrádi „Zvono“ című lap felelős szerkesztője tegnap két följelentést adott be György herceg, volt szerb trónörökös ellen.

„Karagyoryevics Péter György herceg — mondja az egyik följelentés — tegnap automobiljával oly óriási gyorsasággal haladt Belgrád utcáin, hogy a belgrádi polgárok élete a legnagyobb veszedelemben forgott. A hercegnek ez az eljárása a kihágási törvény 29. §-a szerint egy-három napi fogházzal, vagy 30 dinárig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. Karagyoryevics ur automobiljával már számtalanszor rohant meg nem engedett gyorsasággal Belgrád utcáin, de a rendőrhatalóság még egyszer sem vont felelősségre, noha az törvény szerint kötelessége volna.“

A másik följelentésben a Zvono szerkesztője elmondja, hogy Karagyoryevics György néhány nappal ezelőtt délután 3 órakor egy bombát robbantott fel, ami a büntetőtörvény 360. §-a szerint büntetendő.

„Ha a rendőrhatalóság — mondja végül a följelentő — várakozás ellenére most sem indítja meg György ellen az eljárást, akkor illetékes hatóságnál a törvénytábla eljárás elmulasztása miatt panaszt fogok tenni.“

MULATSÁGOK.

(=) Az ujaradi ifjuság augusztus hó 21-én, a Wallinger-féle ujonnan berendezett tündérváros helyiségében, az ujaradi kereskedők köre és a délvidéki tudóvszellenes szövetség ujaradi fiók-egyesülete javára hangversennyel egybekötött zártkörű táncvigalmat rendez. Kezdeté este 8 órakor. Személyjegy ára 1 K. 20 f., családjegy 3 K. Műsora a következő: Schubert: Katonai induló, zongorán előadják: Wallinger Gizike és Vas Zoltán. Férjhez menjek? magánjelenet, Irta: Illosvay, elősdi: Folkmann Ilonka urleány. Goltermann: Hangversenymű, A moll, Andante-Allegro, előadja: Kovács Sándor tanár, gordonkaművész, a magy. kir. operaház tagja. Részlet a „Hajduk hadnagya“ című operettből, éneklő: Eicher Ilonka urleány, zongorán kíséri Fodoré Krausz B. urnő, zongoratanárnő. Popper: Magyar Rapsodia, előadja: Kovács Sándor gordonkaművész. Erkel F.: Hunyady László, 8 kézre 2 zongorán előadják: Bürger Rózsi, Csalogovits Józsa, Fodor Klárka és Hohn Mariska. A tuberkulózis mint népbetegség elleni küzdelem és védekezés. Vetített képekkel illusztrált népies előadás. Tartja: dr. Holz Antal, Ujarad.

Csiky Gergely ismeretlen versei.

Ezt a verset a nemrég elhunyt *Nachtnébel Ödön iratai között találták.*

A poéma 24—25 évvel ezelőtt készült, amikor boldogult *Nachtnébel Ödön* nevével, továbbá *Csiky Gergely* egész családjával kint volt *Monyásza* fürdőn. Ott volt *Csiky Gergely* apósa is, *Bakody Tivadar* a feleségével, *Boros Béni*, *Boros Vida* és *Jaku Vilmos* borossebesi uradalmi felügyelő. A monyászi kirándulás alkalmával nagy vihar érte őket utól úgy, hogy futni voltak kénytelenek Ennek emlékére írta a fürdőn *Csiky Gergely* az alábbi verset. A megérthetőség miatt közöljük, hogy a poémában előforduló lovagok a következők: *Tódor lovag* = *Bakody*, *Vida* = *Boros Vida*, *Mundi* = *Nachtnébel*, *Béni* = *Boros Béni*, *Vilmos* = *Jaku*, *Gergely* = *Csiky Gergely*. A verset itt közöljük:

A monyászi futás.

— Ballada. —

1.

Sötét felhő mászik
A borongós égen,
Pázsit ázik, ember fázik
Monyásza völgyében.
Uram irgalmazz!

2.

Bájos vidék, tiszta forrás
Óh mi szép, mi kedves
Pázsit ázik, ember fázik
Hegy-völgy lucskos, nedves.
Uram irgalmazz!

3.

Készül a vacsora,
Borju, csirke vérezik,
Tódor lovag csak nem tudja
Bevárni a végét.
Uram irgalmazz!

4.

Kocsi kerül-fordul,
Haza felé vágat,
Vendéglátó Vilmos lovag
Ujra otthon fárad.
Uram irgalmazz!

5.

„Jó fogadás uram,
Az egekre kérem,
Tálalja fel a vacsorát,
Ha még nincs is készen.”
Uram irgalmazz!

6.

Csak egy kis félóra
Ne tessék elmenni,
Hat tált rendelt Vilmos lovag
Végig kell azt enni.
Uram irgalmazz!

7.

Esti szellő táncol
Csörgő patak habján,
Vida lovag, Gergely lovag
Sört iszik a partján.
Uram irgalmazz!

8.

Fogadás ur kérem
Elmult a félóra,
A két lovag issza a sört
És gyújt cigarára.
Uram irgalmazz!

9.

Patak, szivar és sör,
Jó nekünk itt lenni.

Hölgyek futnak a konyhába,
De csak nem jó semmi.

Uram irgalmazz!

10.

„Hamar a kocsiért.”
Mundi lovag vágat,
Ezredéves fák csodálják,
A gyors, hosszú lábat.
Uram irgalmazz!

11.

Leszáll az estalkony
Sikamlós az ösvény
Tódor lovag szeme előtt
Ugrál nátha, küszvény.
Uram irgalmazz!

12.

Terítve az asztal,
Fogy a gulyás gyorsan
Magasztalják a fogadóst
„Hát a többi hol van?”
Uram irgalmazz!

13.

Jön a turós csusza,
Urül a tál nyomban . . .
Hátra van még csirke, borju
Kocsikerék dobban.
Uram irgalmazz!

14.

Kocsikerék dobban,
Vendégsereg robban,
Uj tállal jön a fogadós
De a vendég hol van?
Uram irgalmazz!

15.

Tódor lovag kinn áll
„Hol a kocsi? gyorsan.”
Utána fut felesége,
A lánya is ott van.
Uram irgalmazz!

16.

Lánya után férje,
Apraja és nagyja,
Körülnéz a háziasszony
Üres az asztalja.
Uram irgalmazz!

17.

Csak még azt a rákot,
Vagy ezt a pisztrángot
Béni lovag osztogat már
Plédet és kabátot.
Uram irgalmazz!

18.

„Maradjanak még itt
Egy kis pecsenyére!”
Mundi lovag bakon ül
Állig ér a térde.
Uram irgalmazz!

19.

Három kocsi vágat
Sötét éjszakába,
Vida lovag busan sóhajt,
Nincs meg a kabátja.
Uram irgalmazz!

20.

Három kocsi vágat
Hegyen-völgyön végig,
Vén diófák a futókat
Fejcsóválva nézik.
Uram irgalmazz!

21.

Vijog a keselyű,
Süvölt az éji szél,
Kaszinóban Karger lovag
Lovarnókról beszél.
Uram irgalmazz!

HIREK.

A dicsőséges szent jobb.

*

Az első magyar király jobbja, mely az uralkodói jegart dicsőséggel tudta hordani, csodálatosképen megmaradt, kifogva az enyészet törvényén. Ott őrzik aranyos, üveges szekrényben *Hollós Mátyás* budavári koronázó-templomában, megtekintheti ur és szolga, gazdag és szegény.

Persze, megfakult kilenc évszázad folyamán. A dicsőséges szent jobbkezből kitért, elszállt, elenyészett minden emberi; a megszikkadt vér utolsó atómja, ki tudja, mikor alakult porrá... És ugyanazon ország, melynek alapító törvényeit a szent jobb írta alá, a szent jobb statuálta, a szent jobbal együtt megmaradt mindmáig, nem kevésbé csodálatosképpen.

Most aztán kérjük magunkban és feljünk őszintén: vajjon egyesegyedül a vak szerencsének, vagy talán önön vitéz voltunknak köszönheti-e ez az ország, hogy ezredik esztendejét saját földjén, saját népe megünnepelhetette; avagy van része ebben valami emberfölötti, talán isteni elhatározásnak?

Csak gondoljunk végig a magyar histórián. Mennyi dicsőség! de mennyivel több gyász és patakozó vér. Tekintélyt, uralmat, kincseket szerzett ez a nemzet, hogy amikor a planéták járása egyet változott: annál többet veszítsen.

A tatárjárás, a mohácsi vész, a török rabiga... de ne emlegessük és ne kivált azt, ami öt évtized előtt volt. És mégis, mindannyiszor talpra állott a nemzet és mind-egyik esetben *Szent-István* koronájának köszönhetette újraéledését.

Szent István koronája, mint a nap, életető fényvel és meleggel árasztja el a magyar hazát. Ha ez a fény elborul, akkor a gyász sötét napjai vannak rajtunk.

István királyunk holnapi ünnepén ezeket gondolja meg minden jó magyar. Has-sa át a magyar szívet *Szent-István* királyságának, az ő országának szeretete. A magyar királyság nevezetes ünnepén, melynek politikai jelentőségét az egyház fénye ékesíti, alkotmányunk ünnepét tartjuk meg.

Kifosztott aradmegyei nagykereskedő.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 10.

A vasuton utazó zsebtolvajok ugylátszik, a fürdőszéken végével messze területekre terjesztik ki működésüket. Különösen az arad-tővisi vonalt kedvelik és rövid időn belül több rendkívül ügyes zsebvágás útján szabadítják meg a fürdőből hazatérő közönséget a még megmaradt pénzétől.

Arad a kedvenc központ és az aradi állomáson ismét nagyobb szabású lopást követtek el eddig ismeretlen zsebtolvajok. *Spitz József* zámi fanagykereskedőt fosztották ki tegnap este hét órakor a Budapestről Aradra érkező gyorsvonaton. *Spitz* négy heti karlsbad-i tartózkodás után haza utazott és Budapesten szállott fel az arad-tővisi gyorsvonatra. Aradon kiszállott és rokona, *Spitz Sándor* banktisztviselő társaságában az első osztályú étteremben foglalt helyet. Megvacsorázott és számlájának kifizetésére kabátjának oldalzsebében lévő pénztárcáját vette elő, abból egy husz koronást kihuzott. Megolvasta egyúttal pénzét, amely körülbelül kétezer korona volt.

Az indulást jelző figyelmeztetésre kisietett a vonathoz, amely körül meglehetősen nagy volt

a tolongás. Rendkívül sok utas szállott be abba a kocsiosztályba, melyben Spitz folytatta Zám felé az utját. Az ajtóban az ilyenkor kikerülhetetlen összeütközést ugylátszik az ügyes zsebtolvajok felhasználták, mert alig robogott ki a gyorsvonat az aradi állomásról Spitz észrevette, hogy tárcája a kétezer koronával együtt hiányzik. Azaz, hogy nem is ő vette észre, hanem egy utitársa hívta fel a figyelmét az öreg urnak, hogy elszakította elegáns utazó ruháját.

— Azám, — szólott a nagykereskedő, — ugylátszik, megakadtam valahol, mert a kabátom a belső zseb alatt egy nagy darabon el van szakadva.

Csak hogy mikor levetette a kabátot és jobban szemügyre vette a szakadást, akkor látta megiepetve, hogy egy borotva élességű késsel felhasították a belső zsebet, melyben a duzadt tárcsa figyelmeztette a zsebtolvajt a kitűnő üzletre. Spitz eddig még nem tett jelentést az esetről semmiféle hatóságnál és így valószínűleg is, hogy a zsebtolvajt kézrekerithessék.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 20-án az időjárás: enyhe, elvértve osapadék.

— A német császár a nagy hadgyakorlatokon. Bécsből táviratozzák: Most már véglegesen meg van állapítva, hogy a német császár az őszi nagygyakorlatok alkalmával vendége lesz a királynak. A német császár szeptember 8-án indul el Berlinből a morvaországi hadgyakorlatokra a német vezérkari-főnök kíséretében. A német császár, Oderbergből automobilon fog a nagygyakorlatok helyszínére: Grassemerichre utazni.

— Zászlóaffér a király születésnapján. Bragar sveici fürdőben tegnap kinos jelenet történt Ferenc József születési napjának ünneplése alkalmával. Egy olasz grófné: Des-Melche, az ünnepi ebéd alkalmával széttepte az asztalra ékesítőül tett fekete-sárga zászlócskát és azt egy papírosból készült olasz zászlóval helyettesítette. A grófné tette nagy izgalmat idézett elő nemcsak a fürdőszálló vendégei, hanem a lakosság között is. Az olasz zászlócskát nyomban eltávolították és az esetről távirati jelentést tettek a konzulátushoz.

— A német orvosok és a budapesti kongresszus. Berlini távirat jelenti: Egyik itteni lap híradása szerint a német orvosok körében is mozgalom indult meg, hogy a német orvosok ne vegyenek részt a budapesti nemzetközi orvos-kongresszuson. A mozgalom okául azt hozták fel, hogy a kongresszusra szóló meghívókon, még a német nyelvűeken is, a helységnevek magyarul vannak írva, holott Németországban e helyiségeknek csak német nevét ismerik.

— A svédországi sztrájk. Stockholmi távirat jelenti: A sztrájkvezetőség kész egy kötendő egyezség érdekében közbenjárni. Ez az egyezség oly módon jönne létre, hogy a munkaadók a kizárásra, a munkások pedig az általános sztrájkra való felhívást visszavonják, mire megindítják a tárgyalásokat és a munkások a munkát már ezek folyama alatt újból megkezdik. — Az államadósságok ügyosztálya megcáfolja azokat a híreket, melyek szerint Svédország a sztrájk után nagyobb állami kölcsönt vesz fel, hogy a sztrájk miatt szenvedett károkat pótolja.

— Zubovics Fedor a nemzetközi léghajóversenyen. Fővárosi tudósítónk jelenti: A kereskedelemügyi minisztérium megbízásából Zubovics Fedor huszárkapitány meg fog jelenni a Rheimsban 22-én kezdődő nemzetközi léghajóversenyen. A minisztériumot Zubovics kapitánynak a léghajózásról írt szakszerű cikke indította a megbízásra.

— A hegyaljai villamos. Irtunk már arról, hogy az Aradhegyaljai motoros vasutat átalakítják villamos vasúttá. Mint értesülünk, az erre vonatkozó összes tervek készen vannak, az intézkedések megtörténtek és a szeptember első napjaiban Aradon megtartandó rendkívüli közgyűlésen perfektuálják ezt a fontos ügyet. Az építkezési és átalakítási munkálatokat már az őszön megkezdik és a jövő őszön megindul a hegyaljai villamos.

— A török főparancsnok a német hadgyakorlatokon. Berlinből táviratozzák: Vilmos császár Mahmud Sefket pasát, a török hadsereg főparancsnokát meghívta a németországi hadgyakorlatra. Mahmud Sefket csak akkor fogadja el a meghívást, ha a minisztertanács beleegyezését adja.

— A Szt. István napi munkaszünet. Hőnap, Szt. István napján a törvény munkaszünetet rendel. Ez a munkaszüneti nap eltér a rendes vasárnapi munkaszünettől. Épen ezért szükségesnek találjuk a kereskedők és iparosok kellő tájékoztatására közölni a törvény e napra vonatkozó intézkedéseit.

Szt. István király napján, a rendes vasárnapi munkaszünettől eltérően csak az alább megnevezett ipari és kereskedelmi üzletekben van megengedve a kiszolgálás és elárúsítás: Déli 12 óráig: Borbély és fodrász üzletekben. Kisiparnál a sürgősen rendelt javítási munkálat. Magánosok által a sütőkhöz sütés előljből vitt tésztaeműek és hufélék kisütése. Délelőtt 10 óráig: Minden, de csakis a napi élelmezés körébe tartozó cikkek elárúsítása és házhoz szállítása, nem különben a szatócs üzletekben az elárúsítás és házhoz szállítás. A pékipari munkálatok ide, értve a pékműhelyből történő elárúsítást és házhoz szállítást is. Minden más itt fel nem sorolt üzletek (vas, divat, festék, ékszeráru üzletek stb.) egész napon át zárva tartandók.

— Örök az ex-szultánt. Szalonikii távirat jelenti: Abdul Hamid ex-szultán örizetét megszorították, minthogy viselkedése gyanus volt. A Villa Alatinii kertjében több fát kivágtak, hogy az örök az egész kertet áttekinthessék, mikor a volt szultán sétáit végzi.

— Házasság. Halász Lajos országos képviselő ma kötött házasságot Budapesten Reisman Eteleka kisasszonnyal, a nagyváradi ügyvédi kamara elnökének leányával. A házasságkötésnél tanuk voltak: Sztéryni József államtitkár és Nieder bankigazgató.

— Edvárd király Lónyay grófnál. Lónyay Elemér gróf és neje, Stefánia hercegnő, mint már jelentettük, tegnap délben villásreggelit adott az angol király tiszteletére. A villásreggeli étlapja a következő volt:

Consommé printanier à la Royal. Frites de ruisseau au blen et frites, citron. Selle d'agneau de Pouillai à la broche, harriots veots. Jambon de Prague à la gelée. Epenards à la creme. Poularde de Chalons flanguée de perdreaux. Saucisse à la mie de pain; laitue braisée, pommes chips. Aubergines de Paris à l'Edvard VII. Omelette saufflé au citron. Péches de montreuil flambées. Compote de paires. Mocca. Bière de Pilsen. Braunebergi, Avelsbachi. Veuve Clicquot England demi-sec. Veuve Clicquot Vin Brut. Caintrean Triple Sec.

— Letartóztatták a Tribuna szerkesztőjét. Az aradi Tribuna névleges szerkesztőjét, Savu Constantint tegnap Lugoson a vasuti állomáson letartóztatták és a laktanyába kísérték, mert állítólag még két esztendeig kell szolgálnia. Savu csak névleges szerkesztője volt a román laptársnak, amelynek cikkeiért ő vállalta a felelősséget. Voltaképpen korrektori, nyomdai munkát végzett. Ez az ember tanító volt a csanádmezei Nagylakon. Itt nem volt maradása, mert a papjával ujjat húzott. Savu Constantint fegyelmi uton elmozdították állásából, ráfógván, hogy izgatja a falu népét. Savu Aradra került, hol a „Tribuná“-t szerkesztette. Mint póttartalékos tanító szolgálta le a katonai kötelezettséget. A gyakorlatokat is leszolgált. Az utolsót most töltötte le Lugoson. Aztán kiballagott az állomásra, hogy hazatér Aradra, a családjához, a munkájához. Eppen be akart szállani a vonatba, mikor ott termett egy rendőr kíséretében a katonai őrző és erőszakkal visszahurcolták a lugosi kaszárnyába, ahol tudtára adták, hogy ott marad még két évre, mert mint állásából elmozdított tanító elesett attól a kedvezménytől, hogy mint működő tanító póttartalékba kerüljön. Tessék tehát még két évig fegyvert pucolni, bornyut hordozni, aztán majd hazamehet a feleségéhez, két gyermekéhez, a kenyérkeresetéhez. Savu Constantin neve különösen Károlyi Gyula gróf főispánnal való legutóbbi afférje révén volt ismeretes Aradon. Tudvalévő, hogy a főispán provokálta Savut egy cikk miatt, de ő nem adott lovagias elégtételt. Ezért a főispán sajtópört indított a szerkesztő ellen.

— A függetlenségi és 48-as kör rendes heti értekezletét folyó hó 20-án este a 888-as vendéglőben tartja meg. A szegedi függetlenségi párt folyó hó 22-iki (vasárnap) gyűlésén való részvételre jelentkezők ezen gyűlésen is felvétetnek. Nagy Kálmán elnök.

— A Hitelbank közgyűlése. Megirtuk, hogy az aradi törvényszék nem hagyta jóvá a Hitelbank legutóbbi közgyűlésének azt a határozatát, melylyel kimondotta a részvényeknek tíz koronára leendő lebélyegzését. A törvényszék azért utasította el az ez irányú kérelmet, mert a közgyűlés tárgysorozatába ez a kérdés nem volt felvéve. Az igazgatóság augusztus 25-ére újból közgyűlést hívott egybe s ennek tárgysorozatában már szerepel a lebélyegzés. Abban az esetben, ha a közgyűlés nem a felszámolást — mert erről is szó lesz — hanem a lebélyegzést mondáná ki, akkor beállannak a megállapításra, hogy az 1909. július elsején mérleg mily veszteséget tüntet ki és vajjon, ami valószínű, az egész befizetett részvénytőke nem veszett-e el teljességében, miután a szakértők az eddigi vizsgálatok folyamán ilyen mérleget nem készítettek, mert erre megbízatásuk ki sem terjedt.

— Csekonics Endre gróf parcelláz. Nagy-bacskekről írják: Csekonics Endre gróf, a dúsgazdag zsombolyai földesur elhatározta, hogy egyik hateres holdas torontálmegyei birtokát parcellázza. A gróf a parcellák értékét holdankint 740 koronában állapította meg és a parcellákból a környező három község földművelő lakosságát kívánja részesíteni, azzal a szigorú kikötéssel, hogy földet csak szegény szelléremberek kaphatnak.

— **A krétai bonyodalom.** A török-görög konfliktusról ma a következő jelentéseink szólnak: *Athénből* táviratozzák: *Rhallys* miniszterelnök *tegnap este átnyújtotta* a török követnek Görögország válaszáat a porta jegyzékére. A külügyminiszter analógikus jegyzéket nyújtott át négy védőhatalom képviselőinek. *Konstantinápolyból* táviratozzák: A külügyminiszternek *tegnap este átadták* a védőhatalmak kollektív jegyzékét. A jegyzék álláspontja *hir szerint* az, hogy a porta, minthogy a krétai kérdés a négy védőhatalom hatáskörébe tartozik, nem keverheti bele Görögországot az ügybe. *Athéni* távirat jelenti: A görög kormány legújabb jegyzéke *époly előzékeny hangu*, mint a többi. *Londonból* jelentik: Az itteni körök felfogása *szerint* a krétai kérdés néhány nap alatt el fogja veszíteni aktuális jellegét. *Párisból* táviratozzák: Az egyiptomi kedive megszakította szokásos évi kuráját *Divoune les Bainsben* és a görög-török események miatt elutazott *Konstantinápolyba*.

— **Uj állomás Zámban.** A máv. aradi üzletvezetősége versenytárgyalást hirdet a Zám állomáson létesítendő emeletes felvételi épület (két földszintes szárnyal) és hozzá tartozó melléképületek előállításai munkálataira, azon megjegyzéssel, hogy az egyes munkanemekre, illetve munkacsoportokra külön-külön is lehet ajánlatot tenni. Az ajánlatok legkésőbb augusztus 31-én déli 12 óráig nyújtandók be az aradi üzletvezetőségnek. Az építkezésekre vonatkozó tervezetek, költségvetések és részletes feltételek az említett üzletvezetőség pályafenntartási osztályában megtekinthetők.

— **Merénylet az angol hajók ellen.** *Londonból* jelenti egy távirat: Az „Edinburgh herceg” cirkálóhajón, midőn az a portsmuthi kikötőben szemet vett fel, a szén között három, *robbanó anyaggal megtöltött csomagot találtak*. Mint-hogy az utóbbi napokban több ilyen eset fordult elő, szigorú vizsgálatot indítottak, vajjon az angol hadihajók ellen irányuló rendszeres merényletekről van-e szó.

— **Vasuti katasztrófa.** *Berlinből* táviratozzák: Ma délben 12 órakor *Schönbergben* egy óriási szélvihar ledöntött egy épülőfélben levő tornyot. A torny a városi gőzvasut egyik vonatára esett. A vonat utasai közül *igen sokan megsebesültek*. A városban hat súlyos sebesültről és több halotról beszélnek. A tüzoltók és mentők nagyban dolgoznak a mentésen.

— **Freystädtler lovagot meglópták.** *Budapestről* jelentik: A külön lovagot, *Freystädtler Jenőt* meglópták. Múzeum-utca 8. számú lakásán történt az eset. A dohányzósobának egyik elzárt diszszekrényéből e hónap tizenegyedikén elloptak ismeretlen tettesek egy vastag aranygyűrűt smaragd kővel s egy értékes távcsövet. Amikor *Freystädtler Jenő* a rendőrségen a följelentést megtette, némi önbizalommal és büszkeséggel jelentette ki: „A smaragdba nemes cimer volt bevésve.”

— **Csolnak-szerencsétlenség.** *Sanot-Wolfgangból* jelentik: *Kleiffelder Ottó* bécsi udvari optikus a *Wolfgang* tavon szerencsétlenül járt. Az optikus családjával két csónakon kirándult a tóra. Nagy vihar támadt, amely letörte *Kleiffelder* csónakjának árbócat. A lezuhant árbóc *agyonütötte az optikust*. A csolnakban még két leány is volt, akik azonban szerencsésen megmenekültek. *Kleiffelder*, aki *Budapest*en kezdte pályáját, a legkiválóbb bécsi optikus volt.

— **Koszorúmegváltás.** *Herbstein Mór* aradi nagykereskedő özv. *Ormi Mór*né elhalálása alkalmából koszorúmegváltás címén 20 koronát adományozott a buttyini zsidó szent egyletnek, mely ez uton is köszönetét fejezi ki az adományozónak.

— **Az aradi szobor-napok.** Felkérem mindazokat, kiket a szobor-napok rendezése végett posta útján meghívtam, hogy ma, pénteken délután hat órakor az Aradi Kereskedők Köre tanácskozó termében a továbbiak megbeszélése céljából megjelenni sziveskedjenek. A Kossuth-asztaltársaság megbízásából: *Keppich Jakab* dr.

— **Ékszer lopás.** *Weinberger János* aradi kereskedő feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen egy 900 korona értékű gyémántkőves fülbevaló ellopása miatt. A feljelentés szerint az ékszer a hálószekrényből tűnt el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Robbanás egy tölténygyárban.** *Komáromból* jelentik: Az itteni várban levő katonai tölténygyárban eddig még ki nem derített okból egy régiebb szerkezetű ágyulöveg felrobbant. A robbanás következtében két alkalmazott életveszélyesen, többen könnyebben megsebesültek.

— **Fénykép kiállítás.** Az *Andrássy-uton* *Neumann* ruhatelepénél kiállított új fényképek, *Kossak* udvari műtermének, de legkivált *Komáromi J.* üzletvezetőnek e szakma terén jó izlését és kiváló szaktudását dicsérik.

— **Nagy katasztrófa.** *Newyorkból* táviratozzák: *Chikágóban* ma nagy szerencsétlenség történt. A városban egy összekötő hid bedőlt. Mint-hogy a szerencsétlenség alkalmával a hidon sokan tartózkodtak, a katasztrófának számos halottja és 30 súlyos sebesültje van.

— **Betörések Mercifalván.** *Tudósítónk* írja: Kellemetlen meglepetése volt kedden éjjel *Glock* Keresztély helybeli nagykereskedőnek és a magy. kir. postahivatalnak. E hó 17-én este ugyanis több helyen betörési kísérletek történtek. Legelőször *Bruckler Mihály* kereskedőnél, de eredmény nélkül. Utána a postán, itt feltörték a redőnyt, de a postamesternő megzavarta őket további munkájukban. Innen azután *Glockhoz* mentek. Itt az új vasrollót felfeszítették, az ablaküveget gyémánttal kimetszették és a kirakatban levő dolgokat kiállították az utcára. Aztán hozzá fogtak a pénztár kifosztásához. Munkájukban a legjobb eszközökkel dolgozhattak, mert semmiféle zajt nem okoztak. Csupán csak a körülbelül 3-4 mm. vastag üvegtábla elvágása okozott kis szerencsétlenséget. A tettes ugyanis megvághatta magát, mert úgy az üvegen, valamint egy vászondarabon vérfoltokat látni. A kár meghaladja a 800 koronát. Egy negyedik helyen még 4 kenyeret lopván, szépen elhagyták a falut. A csendőrség nyomozza őket.

— **Meglöpött grófnő.** *Genfből* táviratozzák: *Lauzan* és *Bern* között ellopták a hazafelé utazó *Inkey Poly* báróné szül. *Deym* grófnő fekete bőr kiegészítését és aranyzáros pléh-kazettáját. A táskában 160.000 frank értékű ékszer, a kazettában 3 darab ezer koronás és egy darab ezer frankos volt. A tolvajt még nem sikerült kézrekeríteni.

— **Az Aradi Hazafias Iparos Ifjak.** *Folyó* évi augusztus hó 20 án délután 2 órakor a *Millemium* külön termében gyűlést tartanak. Napirend: Az elnök megnyitó beszéde. A mulatság mikénti lefolyása. Tisztikar kiegészítése. Indítványok, stb.

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére.** — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

TARKASÁGOK.

(A gólya.) Ez a tréfa egy aradi pénzüntézet főtisztviselőjével történt meg. Az illető hivatalnok felesége reményteljes állapotban van s minden nap várják ama bizonyos madarat, amelyet a gyermekek megtévesztésére gólyának neveztek el. A tisztviselő egyik vidéki ismerőse, egy közjegyző ma telefonon érdeklődött öngyagsága állapota felől:

— Na, fiu-e, vagy leány?

— Még mindig semmi.

— Ez különös, — mondta a közjegyző.

— Miért különös. Hiszen csak ma volt az utolsó napos. Még várhatunk egy-két napig.

— Dehogy várhattok. Neked mint pontos bankhivatalnoknak, aki folytonosan váltókkal dolgozol, pontosan be kellene tartatnod a gólyával az időt.

— Hát mit csináljak barátom, — mondta tréfásan a hivatalnok — a gólya csak nem jön,

Amire a közjegyző ezt mondta:

— Na ha két nap múlva nem érkezik meg az a gólya, bemegyek Aradra és kiméltlenül megövatolom.

(A megmászalt paraszt.) A magyar paraszt bizalmatlansága szinte legendaszerű. Mindennapos dolog, hogy valamelyik azzal állít be a törvényszékre, hogy látni szeretné az iratait.

— Aztán mit akar velük?

— Egy forintot adtam az ügyvédnek bélyegre, azt akarom látni, fölragasztotta-e?

Künn a tanyán nincs mázsája, azonban pontosan tudja minden holmijának a súlyát. Ez a tarázás révén sikerül. A kutágast ugyanis beállítja egyenesre, azután ráaggat az egyik végére különféle holmit. Tudja például, hogy hány kiló a véka buza, mennyit nyom a kert ajtaja előtt a nagy kő, meg egyéb holmi. Ezeket azután így összeszedvén, a kutágas másik végére elhelyezi a megméréndő tárgyat. Az som ritkaság, hogy hiányozván bizonyos mennyiségű kiló, kosárba teszi a kis gyereket és azt is kinevezi súlynak.

Igy azután tudja, hogy mennyit nyom a disznaja, amit bevisz eladásra a városba. Tudja az utolsó félkilóig, — ember legyen a talpán, aki becsapja.

Azonban hátra van még a legnehezebb föladat. A magyar bizalmatlan a városi mázsa irányában, azért furfangosan kipróbálja. Mindent tud már, csak azt nem, hogy mennyit nyom ő maga? Bemegy tehát a vaskereskedésbe.

— Aggyék egy garasért drótszőget.

Ott adnak neki. Arra azt mondja:

Divatos

fűzők és különlegességek

ugy készen, mint
méret után a leg-
jobbak készülnek

Pilcz Irma

fűzőkészítőnél

ARAD, Deák Ferenc-utca 2. szám.

A vidéken lakó hölgyek kérjenek mértékveteli utasítást.

Rendkívül olcsó árakban!! Szövetmaradékok elárúsítása.

Teljes öltönyök ugy fiuk részére is a posztó gyári raktárban Arad, Szabadságtér 17.

Telefon 475. sz. Leichner és Fleischer, Arad és Pécs.

2891

— Ejha, de szép mázsájuk van! Megmutatná-e ugyan, hogy mennyit fogytam nyár óta? Mert szörnyű beteg voltam, majd rámentem.
Erre lemérik, éppen hetven kiló.
Most már megy és eladja a disznáját, Mikor a disznót lemázsálták, nagyot hunyorít.
— Most próbáljanak ki engem, vagyok-e annyi, mint a hizó?
Ott is hetvenet mutat.
— Nem fogtak ki rajtam, mindenütt 70 kiló vótam, — motyog elégültlen, mikor bekebelezvén a porció paprikást meg a liter bort, hazafelé nógatja a sovány gebéit.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Krivány ügye a Kurián. Az aradi törvényszék esküdtbirósága ez év február havában tárgyalta Krivány Jánosnak, Aradvármegye gyámpénztárosának bűnügyét, akit az ügyészség hitvestárs ellen elkövetett gyilkossági kísérlettel vádolt. Az aradi törvényszék esküdtbirósága február havában ítélt meg az ügyben és egy teljes napig tartó izgalmas tárgyalás után az esküdtek verdiktje alapján Krivány Jánost felmentette a vád és következményei alól. A vádhatóság képviselője az ítélet ellen semmiségi panaszszal élt. A Kuria szüneti tanácsa ma foglalkozott ezzel az ügygel és hosszas tárgyalás után a semmiségi panaszokat elutasította. Az ítélet most már jogerős és ezzel végképen lezártak a sokat emlegetett bűnügy aktái.

§ Ügyvéd, aki a becsületét keresi. Balassa Ármán dr. szegedi ügyvéd becsületsértési pörét tárgyalta ma az aradi kir. járásbiróság. A múlt hónapban történt, hogy a nevezett ügyvéd irodavezetője Aradon járt, amikor is találkozott Stauber József lapszerkesztővel, aki ez alkalomból egy kellemetlen és kiméretlen üzenetet küldött Balassa Ármán dr.-nak. Az üzenetet sértőnek találta magára nézve a szegedi ügyvéd, de az elégtétel bevételére a legkényelmesebb módot választotta: följelentést tett becsületsértésért az aradi járásbiróságnál. A mai tárgyaláson azt panaszolta Balassa Ármán dr., hogy Stauber József „arcátlan pimasz“-nak nevezte őt. A tárgyalás folyamán Stauber kijelentette, hogy nemcsak az inkriminált kifejezéseket használta Balassával szemben, hanem mondott ezeknél súlyosabbakat is, de mindezt jogos felháborodásában tette amaz eljárás miatt, melyet vele szemben Balassa Ármán tanusított, s melyet a mai tárgyaláson a szegedi ügyvéd nem nagy dícsőségére be is bizonyított. Eles Simon dr. járásbíró figyelembe véve a sok enyhítő körülményt, a becsületsértésért ötven korona pénzbüntetést szabott ki. A vádlott védője, Szigár Jenő dr. az ítéletben megnyugodott.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Nemzetközi gőzekeverseny Mezőhegyesen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 19

Befejezése felé közeledik az az érdekes nemzetközi gőzekeverseny, melyet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület rendez a mezőhegyesi állami ménésbirtokon. A verseny, mely augusztus 2-án kezdődött és most vasárnap fejeződik be, szokatlan élénkséget hozott Mezőhegyesre. Megjelent az Ország több vezetőalakja, az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület, a Csanádmegyei és Békésmegyei Gazdasági Egyesületek vezetősége, Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Losonczy Mihály miniszteri tanácsos, Mahler György országgyűlési képviselő, ifj. Tisza István gróf, Almásy Olivér, Halmay Andor, Szabó Zoltán és még számos gazdasági előkelőség.

A versenyre, melynek célja az eddigi két géppel dolgozó gőzeke-rendszerek helyett a közvetlen vontatású gőzeke meghonosítása, a következő cégek neveztek: Első magyar gazdasági gépgyár, Nicholson gépgyár (Budapest), Kőszegi Károly-féle motoros talajmívelő gép r. t. (Baja), Mac Laren I. E. H. (Leeds; Anglia), Sanderson angol motorgyár, Case amerikai gyár és a deitzi Gasmotorenfabrik (Németország). A verseny a gazdaközönség nagy érdeklődése mellett folyik le és eredményétől szakörökben igen sokat várnak.

A verseny két főbírája Sporzon Pál gazdasági akadémiai tanár és Karkovány Akos műegyetemi adjunktus.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 19.

Megjelent a földművelésügyi miniszter jelentése az idei termésről. Észérint — mint ez különben köztudomású — a búzából általában gyenge, míg rozs, zab és árpából kielégítő az eredmény. A tengeri még esőt kíván.

A gabonaüzlet irányzata tartott. A hetipiacot a holnapi ünnep folytán ma tartották meg.

A mai piacon eladásra került:

1500 mm. buza (uj)	13.40—14.—
400 mm. árpa (uj)	6.80—7.—
100 mm. tengeri (ó)	7.20—7.30
100 mm. rozs (uj)	8.80—9.—
200 mm. zab (uj)	6.90—7.10

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktözsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, augusztus 19.

Amerika 1/2-el magasabb. Kínálat, vételek megfelelő, 30 ezer mm. változatlan.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	7.08—7.09	7.12—7.13
Buza 1909. októberre	13.69—13.70	13.74—13.75
Buza 1910. áprilisra	13.86—13.87	13.92—13.93
Rosza 1909. októberre	9.78—9.79	9.81—9.82
Zab 1909. októberre	7.45—7.46	7.46—7.47

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	...	651.25
Magyar hitelrészvény	...	076 —

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909 augusztus 20-án, péntek:

1. Szerencsétlen fiótas. Bohózat. — 2. Téli reg. Fantasztikus látványosság. — 3. Nincs otthon a macska, cincognak az egerek. Bohózat. — 4. Csoda t. jások. Színes látványosság. — 5. Gyermekkrabálás. Elettép. — 6. Little Tiche. A facipő táncos. — 7. Király és táncosnő. Dráma. — 8. Az angol derby. Sportkép.
9. A tót szocialista. Legújabb kuplé. Előadja: Gőndör Aurél. Nagyszerű éneklő mozgófőnykép.

Előadások délután 3 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. érokoporsó-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. Bartha Józsefné szül. Rudolph Hermina, úgy az alólirottak fájdalomtelt szívvel tudatják forrón szeretett testvérük, nevelő anyjuk, nagynénjük és rokonuk

özv. Szojka Jánosné

született Rudolph Leopoldinának,

folyó évi augusztus hó 19-én, délután 3 órakor, életének 67-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát.

A meghaldogult drága halott hült tetemei folyó hó 21-én, délután 5 órakor fognak Dessewffy-utca 15. számú házában a római katolikus egyház szertartásai szerint beszenteltetni és a felső temetőben lévő sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szentmise-áldozat a boldogult lelki üdvéért augusztus hó 23-án, d. e. 10 órakor fog a főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Aldás emlékére!

Arad, 1909. augusztus 19.

Rudolph Sándor és neje szül. Zach Johanna, testvére és sógora. Bartha József és neje Bodó Eszter, Bartha Robert, Bartha Rezső és neje Miskolczi Anna, unokatestvéi és hugai. Özv. Guzmics Zsigmondné szül. Bartha Anna, Bartha István és neje, sógor és sógora. Böszörményi Géza és neje. Szojka Matild, Hendl Ödöné szül. Szojka Anna, Maresch Gyuláné szül. Szojka Juszti, Szojka János, mostoha gyermekei. 3094

Izr. Fiu-Internátus

Aradon

megnyílik szeptember 1-én,

mely az orth. hitközség felügyelete alatt áll.

Felvez: bentlakó, helyi magántanulókat mérsékelt díjazás mellett.

Felvilágosítást nyújt Steiner okl. tanító, Kápolna utca 28. 2904

Pénzt

jelzálog, amortisatio és váltó fedezetre földbirtokra és városi bérházakra legelőnyösebben közvetít

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-utca 8. sz. saját ház a fiók posta mellett.

Nagy választék

Lemez és vas zománczott
Főzőedények,
Háztartási cikkek,
Konyha felszerelések,
Szőlőművelési eszközök,
Mindennemű szerszámok,
Gép és ipari cikkek,
acél, nikkel és sárgaréz áruk
és mindennemű

Vas árukban

Kérjük szíves megbízásait, melyek
gondos kiszolgálásá-
ról és jutányos számi-
tásáról biztosítjuk.

Kitűnő tisztelettel

1451

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése.

Üzleti berendezésünk és
állványok f. évi július hó elején
mérsékelt áron eladó.

Értesítem az előkelő hölgyeket,

hogy varró- és szabászatú mintarajziskolámat
egy női divatteremmel bővítettem ki, hol a
francia, és német fővárosokban szerzett tapasztalataim alapján a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő öltözékeket készítek. Célok a francia ízlést, és módszert kultiválni, kívánatra azonban az angol öltözékek készítését is elfogadom. Varró és szabászatú mintarajziskolámba a beiratások szeptember 1-ején kezdődnek. Itt a növendékek saját vagy hozzátartozóik részére készíthetnek a legökéletesebb kivitelű öltözékeket, mindennemű felöltőt stb. Bővebb felvilágosítással, és prospektussal szívesen szolgál.

Német Jánosné,
az iskola tulajdonosa.

Deák Ferenc-utca 30. II. em.

Bárony Andor

harisnya áruháza

ARADON,

Szabadság-tér

a vértanu szoborral szemben.

Harisnyák és kötött áruk

állandóan nagy választékban
raktáron.

8065

A nyaraló és fürdőző kö-
zönség szíves figyelmébe!

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsonkönyvtárába

Dr. Korchmáros: Montecarlo és játéktér-
mei. Ady, Babits Dutka és Emőd: A 10 nap. Dan-
te: Paradicsom Blicher: Erő-ebb az életnél. Göm-
bősné: Az uriaszony, Heyermans: Remény. Uj-
vári Péter: Az új keresztény, X A francia forradalom. Szomaházy: A méltóságos asszony lo-
vagjai. A százhusz éves asszony. Schaffer: A nő
betegségek okai és elkerülésük módjai. Co-
nan: Rejtelmes történetek. Gardonyi: Mi erő-
sebb a halálnál? Szomaházy I.: A gyer-
gyóvári hadjárat. Szikra: A hét szilvafa
árnnyában, Crawford: Arethusa, Prém J.:
A képzőművészetek története, Tábori: Bü-
nös nők, Földes: Hivatalnok urak, Nagy
Irma: A szerelem színháza, Farkas Imre:
Tűnő évek, Blasco J.: Május virága, Aszlányi D.:
Életünk és nemünk, Maritimus: A nagy háború,
Pemberton: Vezércsillag, K. J.: Lawn-Tennisz.

Nonciben: Ganghoffer Raco: Scarpa. Schlo-
emp: Die meschuggene Ente. Franzos: Der kleine
Martin. Ebhardt: Die Rache der Heimat. Zo-
beltitz: Zwei Küsse. Zahn: Indergand. Schlicht
Mobii. Wasner: Vater. Tovote: Fräulein Gri-
sebach. Zobeltitz: Die Kronprinzenpassage. Wol-
zogen: Erlebtes, erlauchtes u. erlogenes.
Boy Ed. Ida: Um ein Weib. Villinger: Zenz.
Rosengren: Der grosse Unbekante. Meriman:
Schloss Osterno. Grabein: Das stille Leuchten
Zobeltitz: Ein Schlagwort der Zeit. Wilbrandt:
Familie Roland. Der Sänger. Franzos: Unge-
schickte Leute. Sutcliff: Ein Opfer der Justiz.
Wengerhoff: Der andere Tag.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy köte-
tenként fizetve 8 fillér.

A könyvek ulak és tiszták!

Vidéki bérlők

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill,

vagy fizetenkint 14 fill.

Valverde: Paraguay tánc, Jakobi: Jánoska.
Kondor: Csipkerózsza ringó ága, Bodrogi: Ká-
rog a holló a jegenyén, Baka - Baitz: Herkules-
fürdői emlék, Dr. Rózsa: Megjötték a fecs-
kék, Dóczy: Légy az enyém, Ormay: Di-
csértassék, Szóhner: Huszonnégy szál fehér
rózsza. Szirmai: Táncos buszárók. Fráter:
Templomában. Baumann: Tíz koplé. Hertzka.
Anonymus, Villamos kalauz, A mafiasarkon. Fall.
Az elvált asszony. Curtis: Sorrentói emlék:
Heidelberg: Álom. Haller: Im Siegesflug. Sang u:
Klang I—IV. Zerkovitz: Holdvilág-nóta.

Egyes könyvek és egész
könyvtárak vétele; könyv-
tárak kiegészítése és

berendezése.

KERPEL IZSÓ

981

könyv-, zenemű és papír
kereskedése Aradon.

Telefon 885. sz.

Villand

Testvérek

Nagy Cirkusza

Aradon, a Béla-téren.

Ma Pénteken, augusztus 20-án

KÉT DISZES

Ünnepi előadás!

Délután 4 órakor

gyermek fél helyarat fizetnek

Este fél 9 órakor

fényes bucsu-előadás!

Ünnepi műsor!

Délután is esti műsor. 8074

Wolf J. és Fia

vajnagykereskedés 3063

Reichenberg

(Csehország)

állandó vevők nagy mennyi-
ségű legfinomabb tea vajnak.

Van szerencsém a nagyérdemű
gazdaközönségnek 3064

a cséplési idényre

kölcson-zsákjaimat és

kölcson-ponyváimat

legolcsóbban számítva felajánlané

Domán Ignác,

ponyva- és zsákkölcsön-üzlet

Arad, Hunyadi-utca, 2. sz.

Telefon 91-

Ujítás.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy
80.000 kötetes kölcsönkönyvtáram
kiegészítésül

ujdonsági osztályt

létesítettem, melyet olyképen vezetek, hogy
ezen túl minden ujdonságot 15-25 példányban bocsátok az olvasó közönség rendelkezésére.
Céлом, hogy ezáltal a legmesszebb menő igényeknek is eleget tehessek.

Ez új osztály létesítésével lehetővé tettem azt, hogy azok olvasási igényei is teljes mértékben fognak kielégítést nyerni, kik csupán ujdonságok olvasására szorítkoznak.

Az egy-két hónap múlva forgalomból kikerülő ujdonságokat, amelyeket ugyis bekötetlen állapotban adok Olvasásra, megvételre mélyen leszállított árban bocsátom a m. t. közönség rendelkezésére.

Ugyanezen ujtást
zenemű-kölcsönző intézetemre
is kiterjesztettem.

Egyben van szerencsém üzletem
papir- és írószert

részét a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani. Azáltal, hogy a legelőkelőbb gyárakkal létesítettem közvetlen összeköttetést, — papirkereskedésem **irodák és hivatalok részére legelőnyösebb beszerzési forrást képez.**

Levél- és írópapírok, írószerek, írógépkellékek, üzleti könyvek, u. m. i. strazzák, másolókönyvek és irodai felszerelések gyári raktára. Különlegességek irodai cikkekben.

Névjegyek és levélpapírok a legmodernebb és legtisztább kivitelben kaphatók. Képes levelező lapok nagyban és kicsinyben. Minden könyv és zenemű-ujdonság raktáron. Nagy választéku antiquarium. Divatlapok és folyóiratok előfizetése.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedő
ARADON, Andrassy-tér 20. sz.
(Fischer Eliz-palota.)
Telefon szám 885.

MEGLEPŐ SZINTE CSODALATOS
TÖBBSZÖR TÖBBSZÖR
GYÓGYEREDMÉNYEK

APTANÁSI

LITHIUM-GYÓGYVÍZ

zel gyomor, vesé-hólyag és
bélbántalmaknál vala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.

KAPHATÓ: Nagy Farkas
és Fejér Gyula cégeknél
Aradon.
5841

Naponta többször frissen pörkölt kávé

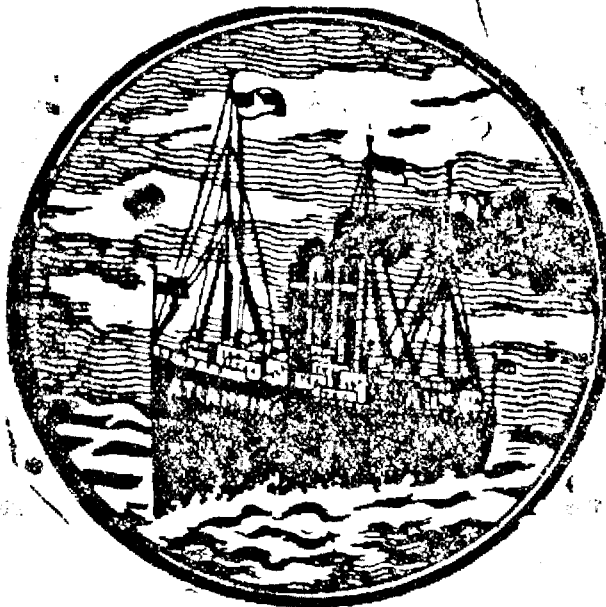
fűszer és illatszer KÁROS
SZAGÁTÓL mentesen

Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál
kapható.

Villanyüzemű kávépörkölőnk mű-
ködésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.
Városi és megyei telefon 609.

Nemesfajú
görög és sárga
dinnye

kapható: 2963

Hámory Gazdaságnál
Arad, Deák Ferenc-utca 3.

PEAFF

varrógépek

háztartási és ipari célokra.

Teljesen
zajtalan
járás.
Kedvező
fizetési
feltéte-
lek.

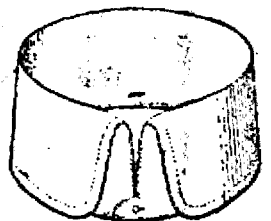

Minden
egyed-
egy
varrógép-
ért a leg-
messzebb
menő jót-
állás.
Számítalan
elismérés
helybeli
iparosok-
tól a gép-
jóságára.

Egyedüli képviselő

Hammer Vilmos

Arad, Szabadság-tér 7. sz.
Telefon szám 26.

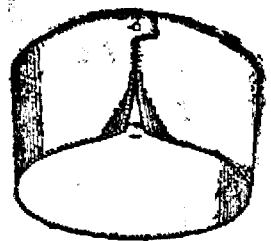

Intézeti fiúk részére ajánlok!

Kifogástalan jó fehérneműket,
Divatos és tartós formájú kalapokat.

Alapítva: 1860. **MÜNZI** Állami
távbeszélő
213.

elsőrendű kalap, ural divat és fehérnemű-üzlete
ARADON. 831
— A cs. 68 kir. 38. gyalogezred tisztikarának szállítója. —

Tulzsufolt raktár miatt

mélyen leszállított árakban kap-
hatók legújabb és legizléesesebb
üveg, porcellán és mosdó-
készletek. Nagy vá-
laszték függő és
asztali lámpákból.

Legutányosabb forrás 2051

figurális dísz tárgyakból.

Legjobb minőségű china- és al-
pacca-ezüst dísz tárgyak, ugyszin-
tén elsőrendű evőeszközök.

Képkerekek

óriási választék, több mint 400
új izléeses minta van állandóan
raktáron.

FISCHER MÓR, Andrassy-tér 20. szám
(Fischer Eliz-palota.)

Megeyi és városi telefon szám 568.

Arad legnagyobb
iskolakönyv-
raktára

Ingusz I. és Fia

Andrássy-tér 16. és Weitzer J.-utca.

**Uj és használt
könyvek.**

3078

ARADI ZENE-CONSERVATORIUM

Arad, Szabadság-tér 21. sz., a beiratások szeptember hó 1-től naponta d. e. 9-12 óráig és d. u. 3-6 óráig tartatnak.

Tandij havonkint 10 korona. Beiratási díj 6 korona.

3084

Az Igazgatóság.

Megnyilt Bolezni Károly cipészüzlete, Forray- utca román templom épület.

Elvállal mérték utáni megrendeléseket bármilyen uri- és női cipőkre. Ugyanott saját készítményű kész gyermekcipők kaphatók. Cipőfejelések és javítások jutányos áron gyorsan és pontosan készíttetnek.

3088 Szives pártfogást kér,
Bolezni Károly.

Új óra-üzlet Aradon.

Van szerencsém úgy a városi, mint a vidéki nagyközönség b. figyelmét felhívni újonnan megnyilt nagy

óraüzletemre,

hol mindennemű fali és zsebórákat raktáron tartok legelőnyösebb árak mellett. Javításokat, bármily speciális órák átalakítását szolid és olcsó árban elvállalom, jótállás mellett.

Tört aranyat és ezüstöt legmagasabb áron veszek.

Szives pártfogásért esedezik 3087

Losonczy Lajos

órák, Vörösmarthy-utca 1. (Holczer mellett.)

Keresek

azonnali kibérlésre esetleg megvételre egy 3 szobás lakásból álló házat. Az értesítés e lap kiadóhivatalához küldendő „Özvegy” címmel.

3051

Telefon: 474.

Telefon: 474.

Vége minden kedvnek, ha szorít, vagy tör a cipő.

Hibás vagy beteg lábnak legjobb orvossága a jó cipő, mely simul, de nem szorít, védi a lábat, de nem séíti.

Hibás, rendellenes, vagy érzékeny lábra kitűnő

= mü-cipőket =

3045 készít az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezete

OLÁR JUSTIN

áll. képzett cipész ipari szaktanító felügyelete alatt.

Szabadság-tér 14. sz. a „Piros Csizma”-hoz.

**Legolcsóbb bevásárlási
forrás kész cipőkben.**

MOLYOK ELLEN

biztos védelem
VOJTEK és WEISZ
saját készítésű

MOLYPUSZTITO

— .50, 1.—, 2 — koronás
eredeti dobozokban,
.. .. ajánljuk továbbá

terpentinszesz,
naphtalin,
patschouli,
camphor stb.
Gyors és biztos eredmény!
Parket kopott fényét
Parket-pastával
hozzuk helyre.

VOJTEK

WEISZ

DROGUERIA ÉS PARFU-
MERIA NAGYKERESKE-
DESE

ARAD.

Parket-viasz

tükörfényes par-
ket nyeréséhez
1 doboz
90 fill.

Használ-
juk a régóta
biztos

hatásának elismer
VOJTEK ÉS WEISZ-

ROVARPOROKAT

legyek, poloskák, bol-
hák, rusznik, és

SVÁBBOGÁR

ellen. 3072

Divat újdonságok

cipő különlegességekben
minden idényre 3090

Lányi Marcell

cipőraktárában

Atzél Péter-utca 1. sz.

Aradi Ipar- és Népbank.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület sorsjegyei

a mai okadatolatlan alacsony árfolyama mellett a sorsjegypiac általános javulása következtében nagy kilátást nyújtanak jelentékeny áremelkedésre.

Ezen sorsjegyeknek igen szép nyereménytervezete s évente három huzása van

600.000, 300.000, 300.000 K. főnyereménnyel

és számos mellényereménnyel.

A legközelebbi huzás már **1. évi november hó 5-én** lesz megtartva a következő tervezet alapján:

1	főnyeremény	...	600.000	korona
1	nyeremény	...	50.000	"
1	"	...	20.000	"
1	"	...	6.000	"
2	"	3.000	6.000	"
3	"	2.000	6.000	"
5	"	1.000	5.000	"
20	"	500	10.000	"
24	"	400	9.600	"
92	"	200	18.400	"
150 nyeremény			731.000	korona

A nyereménnyel kihuzott sorsjegyek helyett a nyeremények kifizetése után új sorsjegyek szolgáltatnak ki, amelyek résztvesznek az összes további nyeremény-huzásokban és **igy egy és ugyanazon sorsjegyre két vagy több nyeremény is eshet.**

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár **nyereményköltvényeit** elárusítuk a mindenkori napi ár, olyamon **letétre**, a mely esetben darabonként **15 korona** fedezet küldendő be, míg a vételár fennmaradó összegét tetszésszerű időben és összegben törleszthető kölcsön gyanánt adjuk a sorsjegyekre.

Hogy ezen sorsjegyeket bá ki részére nagyobb mennyiségben is könnyen megszerezhetővé tegyük sorsjegytársaságokat alakítunk

100 darab sorsjegyre 20 taggal 20 korona havi befizetéssel.

A társaságok részére a sorsjegyek elszámolása napi árfolyamon történik.

Belépéseket mindennap elfogadjunk.

Az általunk eladott 12698 számú sorsjegy 600.000 kor. főnyereménnyel lett kisorsolva.

ARADI IPAR-ÉS NÉPBANK.

ARADI IPAR-ÉS NÉPBANK

1000. évi sorsjegyek

1949. augusztus 20.

Aradi Ipar-és Népbank

1000. évi sorsjegyek

1949. augusztus 20.

Valódi

PERZSA ÉS SMYRNA

szőnyegek

régi, szép, értékes darabok

Minden elfogadható áron

eladatnak.

3078

DOMÁN SÁNDOR

szőnyegáruház (Szabadság-tér.)

<p>1. sz. szőnyeg</p> <p>2. sz. szőnyeg</p> <p>3. sz. szőnyeg</p>	<p>4. sz. szőnyeg</p> <p>5. sz. szőnyeg</p> <p>6. sz. szőnyeg</p>	<p>7. sz. szőnyeg</p> <p>8. sz. szőnyeg</p> <p>9. sz. szőnyeg</p>
---	---	---

szőnyegáruház (Szabadság-tér.)

szőnyegáruház (Szabadság-tér.)

Iskolai beiratási hirdetés!

Iskolai beiratási idényre.

Fischer nagyáruházának

Arad, Szabadság-tér 12.

szenzációs olcsó árjegyzéke!
Külön osztály gyermekek részére!

Gyermekek nyakkendők!

Gyermekek moó nyakkendők esokor	10 kr.
Gyermekek " " regatta	15 "
Gyermekek tiszta selyem esokor	25 "
Gyermekek " " regatta	25 "
Gyermekek " " plastron	29 "

Gyermekek ingek!

Gyermekek ingek vasalt fehér	95 kr.
Gyermekek ingek jó minőségű sifonból	1.05 "
Gyermekek ingek puha mellű sifonból	1.25 "
Gyermekek ingek egész finom madipulánból	1.45 "
Gyermekek gallérok és manzsetták jó minőségben	

Gyermekek kalapok!

Gyermekek őszi kalap lodenből	75 kr.
Gyermekek " " fekete és színes	98 "
Gyermekek " " finomabb min.	1.25 "
Gyermekek " " elegáns kivitelben	1.35 "
Gyermekek " " sikkos forma selyem béléssel	1.50 "

Gyermekek sapkái!

Gyermekek sport sapka kockás szövettel	85 kr.
Gyermekek sapka kék szövettel	50 "
Gyermekek deak sapka finom cheviótól	65 "
Gyermekek matrós sapka kék és piros szövettel	75 "
Gyermekek matrós sapka kék és piros selyemből	1.15 "

Gyermekek eső ernyők!

Gyermekek eső ernyő croiseból	95 kr.
Gyermekek eső ernyő clottból	1.15 "
Gyermekek eső ernyő finom caneából	1.45 "
Gyermekek eső ernyő selyemből	1.60 "
Gyermekek eső ernyő jó minőségű selyemből	1.75 "

Gyermekek zsebkendők!

Gyermekek zsebkendők képekkel	05 kr.
Gyermekek zsebkendők sifonból fehér	08 "
Gyermekek zsebkendők vászonból	11 "
Gyermekek zsebkendők jobb minőségű vászonból	14 "
Gyermekek zsebkendők fin. szín. batiszt	15 "

Gyermekek iskola táskái!

Gyermekek iskola táskák viaszos vászonból	35 kr.
Gyermekek iskola táskák színes képekkel	45 "
Gyermekek isk. táskák vizm. vászonból	50 "
Gyermekek isk. táskák jó minőségű tartós	60 "
Gyermekek iskola táskák bőrből	75-1.50 "

Gyermekek patent harisnyák fegy-házi munkái!

Gyermekek pat. harisnyák, árak nagyság szerint.	
Gyermekek patent harisnyák jó min.	15-27 kr.
Gyermekek pat. harisny. diamant fekete	19-39 "
Gyermekek pat. harisny. dupla sárókkal	27-45 "
Gyermekek pat. harisny. legjobb min.	32-57 "

Különböző tárgyak gyermekek részére!

Gyermekek nadrág tartók gumiból	19-35-ig.
Gyermekek zsebkész. fehér és barna esonttal	20-30-ig.
Gyermekek fogkefék	10-25-ig.
Gyermekek pénz erszény bőrből	10-50-ig.
Gyermekek patent zseb tintatartók	25-50-ig.

Férfi divat osztály! Olcsó árjegyzék!

Férfi fehérnemű!

Férfi ing színes puha mellű	1.15 kr.
Férfi ing sifonból puha mellű	1.35 "
Férfi ing angol zephírből színes	1.45 "
Férfi ing egész finom fehér damaszt mellű	1.65 "
Férfi ing egyedüli különlegességem drapp csikos	1.75 "

Férfi kalap ajándékok!

Férfi kalap jó minőségben	1.25 kr.
Férfi kalap megbízható jó minőségben	1.50 "
Férfi kalap színes és fekete legujabb forma	1.75 "
Férfi kalap elegáns, finom gyapjuból	2.00 "
Férfi kalap legfinomabb nyulszőrből	2.50 "

Férfi esőernyők!

Férfi esőernyő croiseból	1.15 kr.
Férfi esőernyő jó minőségű clottból	1.35 "
Férfi esőernyő tartós caneából	1.50 "
Férfi esőernyő glória selyemből	1.75 "
Férfi esőernyő finom selyemből	1.95 "

Férfi nyakkendők óriási választékban!

Férfi batiszt esokor szép mintákban	11 kr.
Férfi batiszt regatta szép mintákban	19 "
Férfi selyem esokor gyönyörű szép mintákban	25 "
Férfi selyem regatta gyönyörű szép mintákban	35 "
Férfi nyakkendők tiszta selyemből ujd.	50 "

Különböző férfi divatekkek!

Nagyválasztékú zsebkendők dr.	19-25 kr.
Jó minőségű nadrágtartók drb.	35-50 "
Jó minőségű harisnyakötők drb.	39-50 "
Nagy választékú dívtos kezelő-gombóban	25-50 "
Jó minőségű köpper lábravaló alkalmi vétel	95 "

Férfi harisnyák!

Férfi harisnya maccoi nyersszin párja	19 kr.
Férfi harisnya színes és fekete párja	25 "
Férfi harisnya dívtos csikos párja	29 "
Férfi harisnya különlegesség legujabb minták párja	35 "
Férfi harisnya tiszta cernából párja	45 "

Női divat osztály!

Női fehérnemű!

Női ing sifonból himzessel díszítve	85 kr.
Női ing madipulán gyönyörű himzés betéttel	1.15 "
Női ing finom vászonból kézi himz.	1.50 "
Női ing finom franc. batisztból szín.	1.75 "
Női ing rumburgi vászonból kelen-gyének	2.00 "

Különböző női divatekkek!

Női selyem esernyő alkalmi vétel	1.75 kr.
Női selyem övek, fekete és színes	50-95 "
Női selyem gumi övek, fekete és színes	95-1.50 "
Női kiegészítők, bőrből legujabb.	45-90 "
Női selyem nyakkendők és dívtos gallérok.	

Női harisnyák!

Női harisny. kötött szín. és fekete párja	35 kr.
Női harisnyák színes csikos legujabb dívtos párja	39 "
Női harisny. mintázott tiszta cernából párja	49 "
Női harisny. flour fek. alkalmi vét. párja	65 "
Női harisny. flour áttört egész fin.	95 "

Elsőrendű helybeli készítményű CIPŐKBEN óriási választék.